

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXVI.

Červenec - Srpen 2017

číslo 7-8

Láska je oheň.

Spálí každého.

Zmrzačí každého.

Je omluvou světa za jeho ošklivost.

Leonard Cohen

„Mám v sobě dva psy“, pravil indiánský náčelník, „jeden je dobrý, druhý špatný a zlý. Špatný se s tím dobrým neustále rve.“

Kdosi se zeptal: „Který z těch psů obvykle vyhrává?“

Indián po chvíli řekl: „Ten, kterého krmím víc.“

Úvodem

Vzhlédneme ke statečným. I z naší farnosti (nemáme jen Cimrmana). Připomínáme si zavražděné ze msty za popravu R. Heydricha. Přiznávání si krutostí některých Čechů páchaných po válce na nevinných Němcích je očištným krokem k biblickému „obrácení“ a k naší nápravě.

Naši předkové neměli lehčí život než my. Zažili vysokou úmrtnost svých dětí, matek při porodu, nedostatek jídla a malou lékařskou pomoc. Řada jejich příbuzných padla nebo byla zmrzačena ve válkách. Potřebovala-li maminka odejít z domu, uvázala malé dítě ke stolu, aby se nedostalo pod nohy dobytka ve stáji, neutopilo se na dvoře v žumpě s močůvkou nebo v potoce. Antidepresiva neměli. Všimáme si krás života, kdo se umí radovat z úspěchů a bohatství druhých, je ještě bohatší. I za krásu našeho jazyka dobrořečíme Hospodinu a snažíme se o kulturu řeči. Tahá nás za uši, řekne-li televizní redaktor v televizi v pěti větách třikrát: „v tuto chvíli“ nebo „mějte pěkný den“. I dospělí mezi sebou používají výrazy dětí: „mrtě, dáš to ...“ Mohu-li Vám - třeba na dovolenou - doporučit knihu Pavla Eisnera: „Chrám a tvrz“ o kráse češtiny, potěšíte se a budete okouzleni.

Bůh nás učí pracovat, odpočívat i slavit. Přeji vám odpočinek o prázdninách a dovolených.

/v

V LÉTĚ PUTUJEME ...

Na našem poutním místě, kdysi tak drahém Boženě Němcové, se podává soška Panny Marie poutníkům k uctění. Hodný pan farář vybízí lidi k úkloně. Jako kněz šel jsem první. Šla i jedna babička, ale sama. Vnouček, čerstvý maturant, který ji přivezl, zůstal sedět v lavici. Je to pro něho nepochopitelné, dětinské... On netuší, co všechno se tu v kraji v minulosti odehrávalo. Robota, nevolnictví, chudoba, těžká práce v dolech a na kamenitých polích. První světová válka, tisíce padlých. Za té druhé války slídění gestapa po samotách, zatýkání i poprav. Po válce odsun poloviny těch, kteří sem putovali. Jejich otcové a synové padli v nechtěné válce nebo zůstali v zajetí. Kolik tu za 300 let bylo vysloveno proseb, kolik síly a útěchy si lidé odtud odnesli! Já sám, i ta babička.

Ten hoch nezažil nikdy návštěvu gestapa nebo StB, ani úklady kádrováků a udavačů. Nikdy neměl hlad ani nedostatek. Cestička umetená do budoucnosti. Nemůže pochopit svou babičku (ani mne). Vidí jen figurku ve zlatě...

Jan Rybář

NÁŠ POKLAD

Bůh se nám představil: „**Jsem Hospodin, Hospodin, Bůh milosrdný a milostivý, shovívavý, velmi laskavý a věrný**“. (Ex 34,6)

Každému z nás říká: „**Jsi mou milovanou dcerou, mým milovaným synem**.“

(Srv. Lk 3:22; J 15:9)

O druhých lidech prohlásil: „**Každý z lidí je mým milovaným dítětem**“.

(Srv. Mt 25:40)

S tímto bohatstvím se společně učíme hospodařit.

/v

Cožpak může zapomenout žena na své dítětko, neslítovat se nad synem vlastního života? I kdyby některé zapomněly, já na tebe nezapomenu. (Iz 49:15)

Jako když někoho utěšuje matka, tak vás budu těšit. (Iz 66:13)

PŘIŠEL ČAS ROZLIŠOVÁNÍ

Za posledních 60 let se svět značně změnil. Pokud naše předky, kteří přežili pustošivou válku, povzbuzovala naděje v lepší budoucnost a rozhodná vůle k její realizaci spolu se snahou zabránit novým konfliktům, naši dobu spíše ovládá pojem „krize“. Je tu hospodářská krize, která určovala poslední desetiletí, krize rodiny a sociálně konsolidovaných modelů, je tu rozšířená „krize institucí“ a krize migrantů. Za množstvím krizí se skrývá strach a hluboká bezradnost současného člověka, který se dožaduje nového výkladu budoucnosti.

Výraz „krize“ však sám o sobě nemá negativní konotace a neoznačuje pouze špatnou chvíli, kterou je nutno překonat. Slovo „krize“ pochází z řeckého slovesa *krínō*, které znamená *zkoumat, uvážít, posoudit*. Naše doba je tedy časem rozlišování a zve nás, abychom zvážili, co je podstatné, a na tom stavěli. Je to tedy čas, který nás vyzývá a který otvírá příležitosti.

V jakém klíči proto můžeme číst nesnáze současnosti, jak je vykládat a nalézat odpovědi pro budoucnost? Vzpomínka na myšlenky otců by totiž byla neplodná, pokud by neposloužila k naznačení cesty, nestala se podnětem k budoucnosti a zdrojem naděje. Tělo, které ztrácí smysl své cesty a jemuž se nedostává pohledu vpřed, začne nejprve upadat a z dlouhodobého hlediska mu hrozí smrt. Jaký odkaz nám tedy zanechali otcové zakladatelé? Jaké perspektivy nám naznačují ke zvládnutí budoucích výzev? V čem tkví naděje pro Evropu dneška i zítřka?

Odpovědi nacházíme právě v oněch pilířích, na kterých zakladatelé zamýšleli vybudovat Evropské hospodářské společenství a které jsem již připomenul - ústřední postavení člověka, činná solidarita, otevřenost světu, úsilí o mír a rozvoj, otevřenost vůči budoucnosti. Tomu, kdo vládne, přísluší, aby rozlišoval cesty naděje a vytčením konkrétních tras umožnil, aby dosud učiněné významné kroky nebyly promarněny, nýbrž se staly zárukou dlouhé a plodné pouti.

Římský biskup František

JMÉNO BOHA JE MILOSRDENSTVÍ

ukázka z knihy rozhovorů s Františkem:

V době, kdy jsem byl rektorem ve velkém jezuitském kolegiu a knězem v Argentině, si pamatuji na matku, která měla malé děti a manžel ji opustil. Neměla trvalou práci, dařilo se jí najít si práci jen po dobu několika měsíců v roce. Když neměla práci, živila se prostitucí, aby mohla nakrmit svoje děti. Byla skromná, chodila do kostela, prostřednictvím Charity jsme se jí snažili pomoci. Vzpomínám si, že jednou - bylo to v čase vánočních svátků - přišla spolu s dětmi do našeho kolegia a chtěla se se mnou setkat. Zavolali mě a já jsem ji přijal. Přišla mi poděkovat. Myslel jsem si, že přišla poděkovat za potravinový balíček z Charity,

O SLEPOTĚ

Ježíš řekl: „Přišel jsem na tento svět k soudu: aby ti, kdo nevidí, viděli, a ti, kdo vidí, byli slepí.“ Zbožní mu odporovali: „Jsme snad i my slepí?“ Ježíš jim odpověděl: „Kdybyste byli slepí, hřích byste neměli. Vy však říkáte: Vidíme. A tak zůstáváte v hříchu.“ (J 9:39-41)

Ježíš se zeptal slepého: „Co chceš, abych pro tebe učinil?“ Slepý odpověděl: „Pane, ať vidím!“ (Mk 10:51)

S Bohumilem Bílým - katolickým knězem, biblistou, amatérským fyzikem jsem se nikdy nesetkala. Zemřel více jak deset let před tím, než jsem poprvé uslyšela jeho jméno. Přesto ovlivnil můj profesní, osobní i duchovní život víc než kdokoli jiný.

Poprvé jsem se o něm dověděla na seminářích pro učitele fyziky v Praze, kam už léta jezdím. Pět víkendových setkání učitelů do roka, spíme ve škole ve spacácích na karimatkách a učíme se dělat fyziku „vlastníma rukama a hlavou“. Semináře vede Irena Dvořáková, skvělá žena i učitelka, která mnohé z toho, co nám předává, načerpala právě u Bohouše. Naučila jsem se tam to, co nám nikdo ve škole (ať už střední nebo vysoké) nikdy neřekl: když umíš o něčem mluvit (nebo to dokonce učíš), ještě to neznámá, že tomu rozumíš. Neschovávej se za naučené definice a vzorce, do nikoho nezajímá a nikoho tím nepřesvědčíš. Přemýšlej, neopakuj jen to, co najdeš v učebnici. Nestyď se zeptat. Tím, že se ptáš, poznáváš, že věci

který jsme jí poslali. „Dostali jste je?“ zeptal jsem se jí. „Ano, ano... i za něj vám děkuji,“ odpověděla. „Ale já jsem přišla, abych vám poděkovala především za to, že jste mě nikdy nepřestal oslovovat „paní“. V takových situacích se člověk naučí, jak důležité je citlivě přimnout člověka, který stojí před vámi, nezranit jeho důstojnost. Pro ni byla skutečnost, že ji kněz nadále oslovoval „paní“, - i když tušil, jaký život vedla v čase, když nemohla pracovat - stejně důležitá, nebo možná důležitější než konkrétní pomoc, kterou jsme jí poskytli.

nejsou tak jednoduché, jak se na první pohled může zdát. Nestyď se říct „nevím“.

Někdy bylo velmi těžké si přiznat, že nerozumím ani těm nejzákladnějším věcem, že jen odřikávám definice, používám odborné termíny, za kterými ale nic nevidím...

Irena nás ale povzbuzovala: to je v pořádku, to není tím, že jste hloupí, naopak. Nikdo vám takovéto otázky nikdy nepokládal, jak byste mohli na ně znát hned odpovědi?

A že toto poznání není důležité jen ve fyzice, ale také při studiu Bible a v životě vůbec, mi docházelo postupně a jaksí nenásilně i při kázání pana faráře Václava Vacka, který také na Bohouše s vděčností vzpomíná.

Na fyzikálním semináři jsem prožila jeden sobotní večer, který se mi nesmazatelně zapsal do paměti, stále mě oslovuje a provází. A vlastně shrnuje i všechno to, o čem byla řeč výše. Na začátku nám byl vyprávěn krátký příběh o slepém princovi, jehož autorem je opět Bohouš. Takto si ho pamatuji:

Králi se narodil princ, který je slepý. Všichni kolem jsou zarmoucení, nejvíce samozřejmě král. Lituji nemluvnátko, pláčou, ale pomoci není. Princ je a zůstane slepý. A tu krále napadne malá lest: aby princ nebyl nešťastný, nikdo mu o jeho slepotě neřekne. Naopak, všichni kolem s princem mluví a jednájí, jako kdyby byli také slepí. Princ prožije opravdu šťastné dětství. Po dvaceti letech do království přijede kouzelník, který dovede vyléčit každou nemoc. Král ho okamžitě pozve na svůj hrad a prosí ho, aby prince uzdravil. Kouzelník dokáže vyléčit i slepotu, ale má podmínku: o uzdravení ho musí požádat sám princ. To by ale znamenalo, že mu král musí říct, že je slepý. Král přemýšlí...

My jsme v roli rádců. Jak králi poradíme? Má svému synu přiznat, že mu on a všichni kolem těch 20 let lhali? Riskuje, že mu třeba syn tuto lež nikdy neodpustí, uteče, třeba ho už nikdy neuvidí... Anebo mu nic neřekne, konečně princ je sice slepý, ale šťastný... Dokáže ale král dál žít s vědomím, že jeho syn zůstává slepý jen kvůli němu?

Večer ubíhal, pomalu padla noc a my dospěli k tomu, že na světě existuje spousta „slepoty“, že každý je „slepý“ nějak jinak a v něčem jiném. Diskutovali jsme nebo se spíše ptali, zda máme lidi kolem sebe upozorňovat na to, že jsou „slepi“? Chci i já, aby mně lidé říkali, že jsem „úplně slepá“? Stojím o to? Pokud ale chci prozřít a otevřít oči, bez uvědomění si toho, že je mám zavřené, to nejde. A jak slepý může sám přijít na to, že nevidí? A ještě jedna úvaha: bude vůbec syn stát o to, aby viděl, i když mu to řeknu? Nemáme někdy strach „otevřít oči“, i když víme, jak na to? Není pro nás někdy pohodlnější a jaksí bezpečnější žít ve „slepotě“?

Pomalu začalo svítat, ale otázek neubývalo... Na některé otázky neexistuje jednoznačná odpověď, ale dokud se nezeptáme, nemáme šanci zodpovědět ani ty, které jsou velmi jednoduché...

*Milada Marková,
vyučující na Soukromém gymnasiu
v Letohradě*

PÄŤ ROKOV OD ODVOLANIA ARCI-BISKUPA RÓBERTA BEZÁKA

V týchto dňoch uplynie päť rokov, čo bol zo svojej funkcie odvolaný trnavský arcibiskup Róbert Bezák. Bola to v našich cirkevných dejinách nebývalá vec, preto sa nemožno diviť, že vyvolala takú pozornosť doma i v susednom zahraničí. Celých tých päť rokov je táto téma v médiách i medzi ľuďmi aktuálna a kedykoľvek sa znovu objaví, vyvoláva pozornosť i polemiku. Čo sa dá povedať o nej po piatich rokoch?

Za päť rokov sa v objasnení tohto odvolania neobjavilo nič nové. Treba si zapamätať slová kardinála Duku, ktorý vyhlásil, že arcibiskup Bezák nebol odvolaný z morálnych dôvodov. Tieto slová vyriekol na základe svedectva priamo z Vatikánu. Tu si treba pripomenúť jedenásť otázok položených arcibiskupovi Bezákovi priamo z kongregácie pre biskupov, ktoré navodzovali podozrenie práve z oblasti jeho morálneho života. Keby sa abp. Bezák nebol bránil, keby sa ho verejne po dlhý čas nezastávalo mnoho a mnoho ľudí tak, že to u mnohých vyvolávalo až pohoršenie, toto podozrenie z morálnych pochybení by na ňom zostalo a ťažko by sa v budúcnosti dalo úplne očistiť.

Svätá stolica odkladá tento prípad do zabudnutia. Nevie, nakoľko sú vatikánske úrady pravdivo informované o dosahu tejto kauzy na slovenských veriach. Tá kauza totiž nie je záležitosťou jednotlivcov, ktorí ju rozduchávajú, ale prešla bolestne celým veriacom Slovenskom. Ak si kompetentní ľudia vo Vatikáne neuvedomujú, že slovenskí katolíci, ktorí mali vždy bezvýhradnú dôveru k Vatikánu, môžu byť ňou pohoršení, tak potom preberajú na seba veľkú zodpovednosť.

To, že tá kauza vyvolala na Slovensku traumy, hovorí, že sa nebude dať zamiesť tak ľahko pod koberec. Spomeňme si na kauzu Mečiarových amnestií. Únos prezidentovho syna a následné udelenie amnestií vyvolalo veľký ohlas a polemiku v spoločnosti, ale nezдалo sa, že by k vysporiadaniu sa s touto kauzou existovala nejaká politická vôľa. Prešlo 21 rokov od únosu, 19 rokov od udelenia amnestií, odrazu sa spojilo v spoločnosti viacero faktorov a celá tá kauza ožila v takej sile, že ju politici nakoniec museli riešiť. Ak sa niektoré veci v dejinách nevyriešia pravdivo, nikdy si nemôžeme byť istí, kedy sa problém znovu vráti na stôl.

Arcibiskup Bezák bol odvolaný a poslaný do dôchodku, keď mal 52 rokov, bol v plnej sile a zápale. Dnes má 57 rokov a ostatné roky prežil viac v ústraní. Ak hovorím, že kauza jeho odvolania sa dotkla obrovského množstva ľudí a Vatikán by si mal byť toho vedomý, rovnako si myslím, že zodpovednosti za toto množstvo ľudí si musí byť vedomý aj arcibiskup Bezák a nemal by ich sklamať a pohoršiť. On ich svojou charizmou oslovil a oni mu chcú stále dôverovať.

Arcibiskup Bezák by si mal dať navyše pozor, aby ho nestihol príbeh Alexandra Dubčeka. On sa po svojom odvolaní stiahol do ústrania

a veril, že raz bude Moskvou rehabilitovaný. Prešlo dvadsať rokov, čas jeho rehabilitácie prišiel, ale Dubček vo svojej spoločenskej osamelosti stratil kontakt s realitou. Dnešná spoločnosť a jej problémy sa menia ešte rýchlejšie ako v časoch normalizácie, a keď v nich človek nežije a nekonfrontuje svoje názory s priateľmi a okolím, veľmi rýchlo sa môže stať, že im už nebude rozumieť.

Slovenskú cirkev zasiahla táto kauza nepripravenu. Je to aj pochopiteľné, nič také sa tu v minulosti nestalo. Myslím, že väčšina predstaviteľov slovenskej cirkvi ani nevedela, o čo ide. Faktom však zostane, že ich spolubrat zostal v tejto situácii osamotený. Verejne ho nikto nepodržal. Navyše, je smutný pohľad, keď pri rôznych príležitostiach slávia všetci slovenskí biskupi vrátane emeritných eucharistiou a až do očí bije, že jeden emeritný biskup tam chýba. Dodnes nezaznelo zo strany slovenskej cirkvi žiadne slovo, žiadne gesto, ktoré by naznačovalo, že naši predstavitelia chcú, aby sa táto situácia nakoniec vyriešila vo Vatikáne. Dozvuky návštevy našich biskupov Ad limina boli príliš protichodné, aby mohli takúto nádej vzbudzovať. Vysokí predstavitelia rímskej kúrie by nemohli celkom ignorovať požiadavku slovenskej cirkvi, aby sa táto kauza pre dobro a pokoj v tejto cirkvi nakoniec vyriešila. K zodpovednosti Vatikánu a arcibiskupa Bezáka za sklamanie a pohoršenie veriach sa teda celkom prirodzene pripája aj zodpovednosť Konferencie biskupov Slovenska.

Azda jedinou dobrou stránkou tejto kauzy je, že sme si začali otvorene klásť otázku, akí sme, aká je a mala by byť slovenská cirkev. Môže nás to uchrániť od prekvapení, aké zažíva dnes írská cirkev a iné, kedysi kvitnúce cirkvi. Na Slovensku prežívame denne zázrak viery. Zbožnosť mladých ľudí, ktorí sa združujú okolo cirkvi, vernosť biskupov, zápal a nasadenie kňazov, rehoľníkov a rehoľníčok, ktorí sa obetujú na rôznych poliach náboženského i civilného života, duchovné povolania, ktoré stále sprevádzajú našu cirkev, to je niečo, čo už nie je samozrejmosťou v západnej civilizácii, ktorej sme prirodzenou súčasťou. Ale pri tomto všetkom dnes ťažko hľadáme ľudí, ktorí by z kresťanského východiska vedeli vysloviť víziu alebo zaujať kompetentné stanovisko k najrozličnejším problémom slovenskej spoločnosti i sveta. Vieme negatívne veci odmietnuť, vieme sa voči rôznym javom v obrannom postavení vymedziť, ale nevieme ísť na hranicu, zdôrazňovanú pápežom Františkom, aby sme so sekulárnym svetom mohli kráčať a vniesť doň trepzivo kresťanské videnie sveta.

To platí rovnako o našom vzťahu k svetu. Ak pápež Ján Pavol II. v roku 1996 na adresu Slovenska verejne povedal, že „má osobitnú úlohu pri budovaní Európy tretieho tisícročia“, tak to nepovedal preto, aby sme žili v uzavretom prostredí, kde si zachováme neporušenú vieru. Ján Pavol II. nás pri každej návšteve vyzýval k otvorenosti voči svetu. Tajomstvo úspechu Slovákov spočíva v tom, že si zachovávajú svoju charizmu, vieru a tradície

a zároveň sa neboja konfrontovať a otvoriť pre niečo, čo ich presahuje. Európa je naša domovina, zodpovednosť a poslanie. Jej problémy a budúcnosť sú pre nás i pre cirkev dnes veľkou výzvou!

Na záver sa chcem znovu vrátiť k piatemu výročiu odvolania arcibiskupa Bezáka. Dni, ktoré bude teraz prežívať, nebudú preňho veselé. Ja mu chcem v týchto chvíľach vyjadriť znovu svoju úprimnú, ľudskú solidaritu. Róbert, Slovensko a Európa je aj pre Teba dnes veľká výzva!

*František Mikloško,
bývalý disident, prvý predseda ponovembrovej
SNR a dlhoročný poslanec NR SR
Denník postoj, Svet kresťanstva, 27. 6. 2017*

VELEHRAD - Ve dňoch 4. a 5. července zaplní Velehrad poutníci z celej republiky, aby oslavili cyrilometodějský sviatok. Dny ľudí dobrej vôle 2017 vyvrcholí ve stredú v 10.30 na nádvorí před bazilikou mši svatou. Hlavním celebrantem a kazatelem bude prefekt Kongregace pro biskupy Marc Ouellet, na svém webu o tom informují organizátoři akce. O pár dní dříve 2. července, uplyne pět let, kdy byl z úřadu bez uvedení konkrétních důvodů odvolán trnavský arcibiskup Róbert Bezák. Právě Kongregace pro biskupy, které je kardinál Ouellet prefektem, projednává otázky zřízení a obsazení místních církví a výkonu biskupské služby. Kanadský kardinál se na odvolání arcibiskupa Bezáka v roce 2012 aktivně podílel, sestavil tehdy dopis s 11 otázkami, ty se týkaly například financování diecéze, názorů na celibát, eutanázii, potraty, ale třeba i stylu oblékání, nebo zda Bezák kněze neodrazoval od každodenního slavení mši. Ouellet také zakázal, aby se Bezák o kauze vyjadřoval do médií.

V říjnu 2013 při návštěvě Bratislavy kardinál Ouellet slovenské biskupy pochválil za jejich údajnou jednotu a věrnost papeži během této kauzy. Účastnil se tehdy Rady evropských biskupských konferencí (CCEE). Při této příležitosti uvedl, že je ochotný se v Římě s Bezákem osobně setkat. Zhruba stovce příznivců, která přišla osud slovenského duchovního připomenout ke katedrále sv. Martina, kde kardinál sloužil mši, se ale vyhnul a do katedrály raději vstoupil spolu s arcibiskupem Zvolenským bočním vchodem.

Ouellet je kardinálem od roku 2003 a od roku 2010 zaujímá vlivný post prefekta Kongregace pro biskupy, která papežovi doporučuje biskupy ke jmenování. Byl sedm a půl roku arcibiskupem Québecu. V roce 2013 se o něm uvažovalo jako o jednom ze žhavých kandidátů na papeže.

(Tajemník slavností Josef Kořenek řekl novinářům: „Kardinál Ouellet je třetím až čtvrtým nejvýše postaveným mužem ve Vatikánu.“) *Christnet, 27.6. 2017*

O dopisech z Kongregace pro biskupy odvolávající arcibiskupa R. Bezáka kardinál M. Vlk prohlásil, že jsou podivné, chybí jim patřičné náležitosti a tudíž nemají úřední platnost.

NENÁPADNÍ HRDINOVÉ

Slovenský lékař VLADIMÍR KRČMÉRY založil desítky rozvojových a humanitárních projektů po celém světě. Přesto necítí uspokojení z dobře vykonané práce. Myslí si, že je to daň, kterou musí platit. I své nemoci bere s pokorou.

Jste známý svou charitativní činností. Co vás k ní táhlo?

Na misie jsem chtěl jít už jako malý chlapec. Za socialismu to byl sen, který měl zůstat snem navěky. Jedna známá mi věnovala tlakoměr, který patřil mému strýci Silvestrovi. On taky chtěl jako student do misí, ale pak ho zavřeli, a protože si odseděl 15 let, jeho plány se rozplynuly. Ale mně je Pán Bůh dopřál.

Váš strýc Silvester Krčméry měl vazby i v Česku.

Ano, strýc byl velkým přítelem kardinála Špidlíka a biskupa Otčenáška. Můj dědeček se narodil v Obořišti u Dobříše a vychovali ho redemptoristi na Svaté Hoře. I já se v Česku cítím jako doma. Rádi jsme přijali nabídku České katolické charity zajišťovat jeden projekt, který se týkal nemocnice v Ugandě. Tehdy u vás nebyl dostatek lékařů a my jsme tedy po dobu čtyř let zajišťovali nemocnici personálně. I nadále ale s českou charitou spolupracujeme.

Jak motivovat lékaře, aby šel pracovat do tropů?

V ČR je kvůli lepším platům ve zdravotnictví těžší motivovat zdravotníky finančně. Kdo se chce podílet na takovém projektu, dělá to nezištně jako ten, kdo se obětuje. Na Slovensku může mít motiv i finanční, což je přirozené. Mladý člověk musí z něčeho žít a chce něco poznat.

Na vysoké škole jste založil mnoho rozvojových projektů. Máte prochozený celý svět?
Jsem starý šedesátiletý doktor. Za socialismu jsem nemohl cestovat, tak jsem jezdil aspoň do Sovětského svazu a znám celé Rusko až po Sibiř. Po otevření hranic jsem přijal nabídku na studijní pobyt v USA, brázdil jsem západní Evropu... Ale tento způsob života mě nenaplňoval. Naopak, měl jsem pocit, že ho promrhávám a že si dokonce přivolávám věčné zatracení. Konzumní způsob života ve mně vyvolával úzkost.

Kdy se to zlomilo?

Když jsem v roce 1999 viděl v televizi, jak zmasakrovali alžírskou vesnici. Adresoval jsem Bohu výtku: Kde jsi byl, když se to dělo? A ozvala se protiotázka: A kde jsi byl ty? Byla to zároveň výzva. Co ale mohu dělat? Nemám žádné vojáky a zbraně, abych lidi chránil. Pak mi Bůh poslal do cesty doktora Mariana Čaučíka, který na Slovensku založil charitativní Hnutí křesťanských společenství dětí. Že prý nepotřebují jen učitele a kněze, ale i doktory. Jel jsem s ním tedy do Keni, kde založili školu a my jsme otevřeli ambulanci a sirotčinec. A zatímco my jsme se starali o hříšná těla, kněží o nesmrtné duše a učitelé o prázdné hlavy. Tato trojkoalice způsobila, že jsme tam založili šest nebo sedm škol. Nyní má Slovensko v Keni dvacet projektů, Češi asi

sedm nebo osm. EU dělá dobrou práci, když se snaží podpořit vzdělávání a sociální práci v těchto regionech, protože pak méně lidí utíká do Evropy.

Jak zvládat uprchlickou krizi?

Nemá smysl bojovat proti válečným uprchlíkům, ty je třeba přijmout, nejsou to naši nepřátelé. Jsou to lidé, kteří nás potřebují. Ty, co přicházejí ze Sýrie a Iráku, je třeba přijmout s láskou, jak řekl Svatý otec. A jedním dechem také dodal, že se nemůžeme divit, když z Afriky přicházejí i lidé, kteří chtějí jen slušně žít, mít dobré zdravotnictví a školství. Je to jejich sociální právo. Jenže Evropa není schopna přijmout najednou velké množství migrantů, možná postupně. Řešením je tedy podporovat demokratické země Afriky tak, aby odtud lidé neutíkali.

Co po téměř dvaceti letech, kdy jste slyšel Boží volání, vzešlo z té protiotázky?

I když se svým životem až tak spokojený nejsem, jsem rád, že jsem přece jen cosi z Boží milosti udělal. Založil jsem vysokou školu. Na katedře misiologie byl každý ze zdejších studentů na nějakém projektu a polovina z nich má vlastní misijní projekt. Stejně to platí o našich pedagogích. Nejjednodušší je dávat na projekty peníze, ale těžší je jít přímo na místo. Díky mnoha sponzorům, Evropské unii a dalším se v Africe snížil hladomor. A neumírá se už na běžné nemoci.

Ríká se, že nic není zadarmo. Je správné dávat těm nejpotřebnějším všechno zdarma?

Pokud bychom jim nepomohli, zemřeli by. Kdybychom jim ale dali zdarma všechno, to bychom je samozřejmě korumpovali. Jsem tedy například pro studium zdarma, ale s povinností platit zápisné. To stojí 140 eur (v přepočtu zhruba 3 800 Kč), což je jejich měsíční plat. Učíme je, že když něco dostanou zdarma, musí i oni něco přinést. Když třeba žena dostane mléko, musí donést citron nebo kokosový ořech, aby se nevytvořila závislost na humanitární pomoci. Ale jsou tam samozřejmě lidé, kteří nemohou dát nic.

Jsou i západoevropské země misijním územím?

Nemyslím si to. Lidé, když chtějí, mají dost informací, už jen díky internetu. Misie znamená jít mezi lidi, kteří tyto informace nemají, kde třeba neumějí ani číst a psát. Na Slovensku a v Česku to umí všichni, misijní prvek je zde spíše v tom, jak lidi zorientoval v životě. Je dobré, když jim řekneme o Bohu. Někdo má jiné operné body. Vidím to ostatně i na našich misionářích, kteří jsou věřící: obtíže pak zvládají snadněji. Existence Boží prozřetelnosti a pomoci je v misích velmi důležitá. Je to maják nejen pro sebe, ale i pro druhé.

Svítil vám tento maják po celý život?

Moje víra se upevnila díky strýci Silvestrovi a rodičům až kolem devatenácti dvaceti let. Tehdy jsem se podruhé obrátil. Jako malé děti jsme žili dost chudě, ale vůbec nám to nevadilo. Teď je to horší, protože lidé vidí velké rozdíly. Největší pokušení přišlo v podobě konzumního způsobu života. Já měl velké štěstí, že mi jeden český kněz na jednom výletě přiblížil

křesťanství jako velmi přitažlivou věc. Nejprve jsme se trochu modlili, a pak hráli fotbal a chodili po horách. Dnes to mám naopak - jsou dny, kdy se modlím velmi dlouho. Až se mě lidé ptají, kdy pracuji. Člověk se ale může přece modlit i v práci. V duchovním hledání mi velmi pomohlo, že mě rodiče naučili mariánské účtě a tomu, jak se modlit. K Panně Marii jsem utíkal v těžkých chvílích.

Jaké těžké chvíle to byly?

Mezi třicítkou a čtyřicítkou jsem prožíval krizi, lákala mě moc. Dostal jsem několik politických nabídek a pokaždé se zoufale modlil, abych je dokázal odmítnout. Naštěstí se mi to podařilo. Před sedmi lety jsem také odmítl kandidaturu na prezidenta, protože jsem věděl, že všechny nabídky, které souvisejí s mocí, je třeba odmítnout. Panna Maria mě zachránila.

Jako křesťané jsme ale vyzýváni k tomu, abychom se angažovali a aktivně vstupovali i do věcí politických. Proč jste tedy odmítl?

Když přišel pokušitel, našeptával mi: Proč se vy katolíci skrýváte před odpovědností? Bylo to ale v době, kdy jsem měl pocit, že stejně nemohu nic změnit. Pokud se však dá něco změnit a člověk si to v hluboké modlitbě rozváží - strýc mě učil si věci rozmyslet jako by „na pustém ostrově“ - tak ať do politiky vstoupí. Někdy člověk opravdu nemůže čekat a filozofovat, ale musí jednat. To bylo třeba v roce 1989, kdy jsem na krátkou dobu vstoupil do Veřejnosti proti násilí (obdobu českého Občanského fóra - pozn. red.). Tehdy se měnilý podstatně věci. Od té doby jsem takovou výjimečnou situaci nezažil. Kdyby nastalo ohrožení demokracie, i naše ústava říká, že jsme povinni se postavit proti destrukci. Tehdy by bylo povinností každého vstoupit do politiky. Největším přítelem nacismu i komunismu byla přece lhotejnost, pocit, že mě se to netýká.

K čemu je dnešní člověk lhotejný?

Lhotejnost považují za nejhorší hřích. Mohli bychom to nazvat i principem promarněné dobré příležitosti nebo mlčení, když je třeba promluvit. Kristus řekl: Když budete mlčet, kameny budou křičet. V dnešní době se bojíme přihlásit k našim křesťanským hodnotám, ke křesťanské etice a demokratickým tradicím. Jsme euroskeptičtí a naříkáme nad neschopností EU, ale ta je přitom nejfunkčnějším seskupením, které tu dosud bylo - do chudých zemí posílá miliardu eur ročně. Jsme také málo hrdí na významné historické momenty, které nám změnilý život. Za velké nebezpečí pak pokládám praktický materialismus s liberalismem a lhotejnost k narůstajícímu zlu.

Jste šťastný z toho, co děláte?

Možná i kvůli pokoře mi často chybí radost z vykonané práce. Stane se nám, že máme velký úspěch, otevřeme třeba novou nemocnici, a přestože vidíme šťastné pacienty, kteří nemusejí platit a dostanou zdravotní péči, s hrůzou si uvědomíme, že pocit štěstí či uspokojení chybí. Ten vám sebere ďábel. Když se ďáblu nepodaří vás zcela přemoci, vezme vám alespoň radost ze života. Tohle zažívám posled-

ních deset let docela intenzivně. Stále méně a méně cítím dobrý pocit z vykonané práce. Připomínám si, že dokonce mnoho svatých mělo ve svém životě období prázdnoty. Člověk dosáhne úplného štěstí asi až smrtí.

Šťastný misionář je ten, který má za sebou armádu trpících a nemocných lidí. Jsou to právě oni, kdo mu mohou pomoci modlitbami. Někteří staří lidé se nedívají na zprávy proto, aby věděli, co se děje někde v Hollywoodu, ale když vidí nějakou katastrofu, modlí se za oběti. Obětují tomu svůj čas, svou nemoc nebo bídu. To má ohromnou sílu. Každý misionář potřebuje takové nenápadné lidi, o kterých nikdo neví a média o nich nepíší. Nenápadní hrdinové jsou ti, co trpí a modlí se.

Jak kompenzujete rodinný čas, který věnujete jiným?

Dřív jsem opravdu hodně cestoval, což je na štěstí už minulostí. S odstupem času musím říct, že část těch cest byla dokonce zbytečná, takzvané kariérní. Nyní hodně zvažuji, jestli někam pojedou. Jsem nemocný a starý. Mám šest civilizačních onemocnění: vysoký krevní tlak, ischemickou chorobu srdeční, obezitu, cukrovku, dnu a depresi. Jak jsem zmiňoval, chybí mi dobrý pocit z vykonané práce. Mnohé ze svých nemocí beru jako oběť. To je daň, kterou musí člověk zaplatit, pokud chce aktivně žít. Je to kvůli pokoře, aby si nemyslel, že může všechno. Nechtěl bych ale dopadnout tak, že bych si nadával za promrhané životní šance. Něco se nám přece jen povedlo.

Matúš Demko. KT 2017

Prof. Vladimír Krčméry (1960) je pedagog, misionář, zakladatel a rektor Vysoké školy zdravotnictví a sociální práce sv. Alžběty v Bratislavě. Nastartoval mnoho humanitárních a rozvojových projektů po celém světě. Jako lékař a vědec se specializuje na tropické a infekční choroby. Za svou misijní práci dostal sedm čestných doktorátů v USA a EU, první z nich v roce 1999 v České republice. Je ženatý, má čtyři děti.

ŠVÉDSKÉ ŠANCE BEZ ŠANCE

Pozornost zaslouženě věnovaná Lidicím nadále kontrastuje s mlčením k masakru Němců

Je tomu přesně pět let, co jsem se zde názvem článku ptal čtenářů (a potažmo médií a institucí): Dostanou šanci i Švédské šance? (LN 12. 6. 2012). V článku jsem si pochvaloval zvýšenou pozornost, kterou tehdy média včetně veřejnoprávní televize, tak jako letos, zaslouženě věnovala tragédii Lidic - a zároveň jsem stavěl pozornost věnovanou této tragédii do kontrastu s hrobovým mlčením, jež každoročně - včetně „jubilejních“ let - věnují hlavní česká média jiné tragédii, která si sadismem vrahů i způsobem provedení popravy s těmi lidickými věru ničím nezadá. Stala se blízko Přerova, měsíc a půl po konci války, tedy v době míru. Vedle srovnatelného počtu zastřelených civilních obětí, včetně více než sedmi desítek nikoli zplynovaných, ale zblízka samopaly do hlavy střelených dětí od jednoho do třinácti let, je tu jeden kardinální rozdíl: ta druhá tragédie se odehrála v režii nikoli nacistických, ale československých velících důstojníků.

Připomeňme si tedy strohá fakta. V noci z 18. na 19. června se osudovou náhodou v Přerově překřížily cesty dvou vlaků. Zde bylo vojáků 1. československého armádního sboru, vracejícího se ze slavnostní pražské přehlídky na místo své dislokace v bratislavské Petržalce, vytaženo z náhodně projíždějícího civilního vlaku 265 německy mluvících karpatských Němců, z toho 120 žen a 74 dětí. Ti se naopak plní nadějí vraceli do svých rodných vsí

88 mil. tun potravin se ročně vyhodí v Evropě.

173 kg potravin ročně vyhodí jeden Evropan.
81 kg potravin ročně vyhodí jeden Čech.

a chalup v okolí obce Dobšiná, odkud byli nacisty po potlačení Slovenského národního povstání násilím vystěhováni do protektorátu. Civilisté byli z iniciativy velícího důstojníka poručíka Karola Pazúra (bývalého člena Hlinkovy gardy, nyní důstojníka Reicinova Obranného zpravodajství) a poddůstojníků Bedřicha Smetany (vlastním jménem Friedrich Schmitzer) a Eugena Surovčíka odvezeni na nedaleké místo zvané Švédské šance v katastru obce Horní Moštěnice. Tam byli všichni, včetně nemluvňat - nejmladší oběti bylo teprve osm měsíců! - do rána postřeleni, okradeni a zahrabáni do vykopaného příkopu. Poručík Pazúr byl během následujících měsíců povýšen na nadporučíka, Eugen Surovčík na majora.

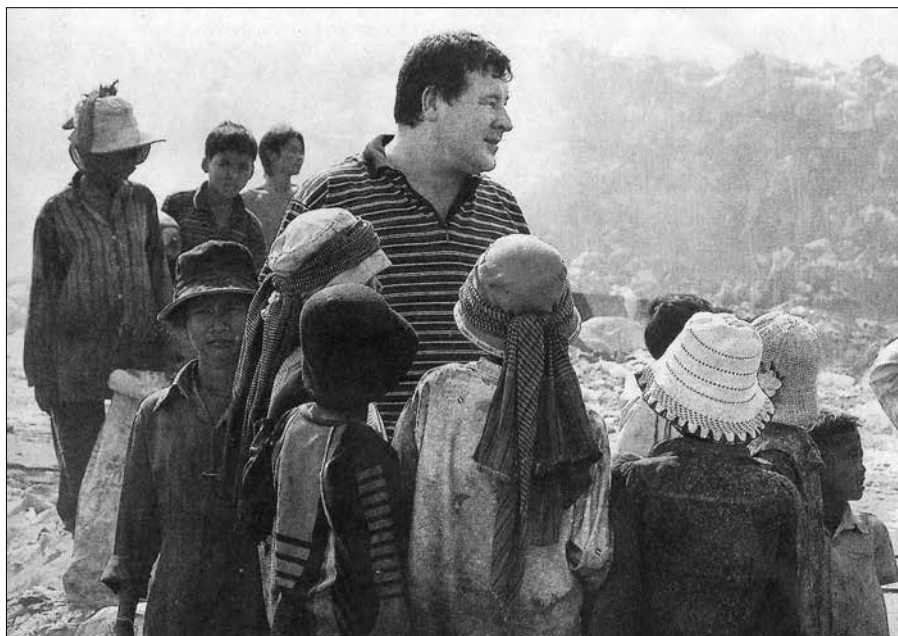
Vrah protifašistickým bojovníkem Na zásah Mezinárodního červeného kříže a dalších organizací, pod tlakem množících se dotazů a protestů ze zahraničí (včetně příbuzných popravených) stačily orgány činné v trestním řízení ještě před únorem '48 věc začít šetřit. Mrtvoly byly exhumovány a většina ze zpopelněných žen spolu s muži hromadně pohřbena na přerovském hřbitově. (Od roku 1993 je zde pietní pamětní deska.) Dva ze tří masových vrahů v uniformě československé armády, jejichž sadismus lze srovnat se sadismem K. H. Franka, sice trestu unikli, ale Karol Pazúr byl skutečně krátce po Únoru z iniciativy vojenského prokurátora dr. Rašly odsouzen (u soudu se Pazúr odvolával na Benešův zákon č. 115/46 o beztrestnosti činů konaných i po válce „ve jménu spravedlivé odplaty“ a na dotaz, proč vraždil i děti, odpověděl: „Čo som mal s nimi robiť, keď sme im postrieli rodičov?“). Dostal sedm a půl roku, po odvolání mu sice trest byl zvýšen, ale v roce 1952 ho Gottwald propustil na amnestii (za tři roky pro změnu putoval do vězení sám prokurátor Rašla). Pazúr se stal významným funkcionářem Svazu protifašistických bojovníků...

Ačkoli má veřejnoprávní televize už patnáct let k dispozici velmi seriózní dokument Jany Hádkové Masakr na Švédských šancích, ve výroční den tragédie dává přednost, jak čtu v programu, Hercule Poirotovi a vymítání ďábla v Případu pro exorcistu, spaghetti westernu Valdezovi koně a dokumentu o New Yorku. Nebýt pietního odpoledne, organizovaného 18. června obětavými Přerovany, na otázku v titulu pět let starého článku musím bohužel odpovědět opět záporně...

*Vladimír Just, teatrolog
a vysokoškolský pedagog*

Hle, toto byla nepravost tvé sestry Sodomy; pýcha, sytost chleba a sebejistý klid, který měla i se svými dcerami. Ale ruku utištěného ubožáka neposilovala. (Ez 16:49)

Hladověl jsem, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne. (Mt 25: 35)

Profesor Krčméry na jedné ze svých misijních akcí.

TYRANIE

- kniha Timothy Snydera (1969) předního intelektuála současnosti, významného historika, profesora historie na Yelove univerzitě - vyšla letos. Autor převzal v Praze r. 2015 za knihu Černá zem Cenu VIZE 97. Ve své knize Tyranie předkládá dvacet poučení z 20. století vztažených k současné situaci. Ty ukazují, že kolaps společnosti, demokracie a morálky ani naše osobní selhání v podmínkách politických krizí nejsou nic nepředstavitelného. Naši rodiče a prarodiče, vedení iracionálními mýty fašismu, nacismu a komunismu, budovali zdi proti znepokojivým globálním hrozbám. Určitě nejsme chytřejší než oni, máme však výhodu, že z jejich zkušenosti můžeme čerpat poučení a nastupujícím tyranům včas vzdorovat. Podle Snydera je k tomu v podmínkách současného politického vývoje v Americe i v Evropě ta pravá chvíle.

Nabízíme vám úvodní shrnutí každé lekce. Třeba vás natolik zaujme, že si přečtete celou knihu.

Nepodřizuj se předem.

Autoritářský režim si většinu své moci ani nemusí vynucovat: získá ji samovolně. Lidé uvažují, co po nich nejspíš bude represivnější vláda chtít, a pak se podle toho dobrovolně chovají, aniž by jim to kdokoli přikazoval. Občan, který se takto přizpůsobí, dává stávající moci najevo, čeho může do budoucna dosáhnout.

Ochraňuj instituce a braň je.

Instituce nám pomáhají zachovat slušnost – a zároveň potřebují, abychom my pomohli jim. Mluvit o našich institucích máš právo jen tehdy, pokud jednáš v jejich zájmu. Instituce se neubrání samy od sebe. Pokud se jim nedostává soustavné ochrany, zhroutí se jedna po druhé. Zvol si proto instituci, na které ti záleží – soud anebo noviny, zákon anebo odbory – a stůj na její straně.

Varuj se státu jedné strany.

Strany, jimž se podařilo zapudit všechny rivaly a přetvořit celé státy, nebyly všemohoucí od začátku. Využily určitého historického momentu k tomu, aby oponentům znemožnily politickou existenci. Podporuj systém více stran a braň pravidla demokratických voleb. Hlasuj v místních a státních volbách – dokud to jde. Uvažuj, zda nekandidovat.

Přijmi zodpovědnost za podobu světa.

Symboly dneška napomáhají realitě zítřka. Nepřehlížej hákové kříže a další znamení nenávisli. Neodvracej oči a nezvykej si na ně. Odstraňuj je sám a buď v tom ostatním příkladem.

Pamatuj na profesní etiku.

Jestliže začnou političtí předáci dávat negativní příklad, je o to důležitější zachovávat profesní věrnost nálezitým postupům. Právni

stát se obvykle nedá rozvrátit bez právníků, monstrprocesy se nedají pořádat bez soudců. Autoritáři potřebují poslušné funkcionáře a velitelé koncentračních táborů hledají podnikatele se zájmem o levnou pracovní sílu.

Střez se milic.

Když ozbrojenci, kteří po celou dobu tvrdili, že jsou proti systému, začnou nosit uniformy a pochodovat s loučemi a podobiznami vůdce, znamená to, že konec je blízko. Když se milice vůdcových stoupenců prolne s oficiální policií a vojskem, konec nastal.

Pokud musíš nosit zbraň, použij ji s rozmyslem.

Pokud vykonáváš ozbrojenou veřejnou funkci, Bůh ti žehnej a Bůh tě chraň. Uvědom si ale, že hrůzy minulosti povstávaly také ze situací, kdy se policisté a vojáci nechali bezprecedentním způsobem využít. Buď připraven, buď připravena říct ne.

Vykroč z řady.

Někdo se toho musí odvážit. Dělat to co ostatní je snadné. Chovat se nebo mluvit jinak než většina ti může připadat zvláštní. Ale bez tohoto nepohodlí není svobody. Vzpomeň si na Rosu Parksovou. Jakmile dáš příklad, kletba jménem status quo se prolomí a ostatní tě budou následovat.

Nepoužívej fráze, přemýšlej o tom, co říkáš.

Vyhýbej se otřebaným frázím, které pronášejí všichni. Vyjadřuj se samostatně, i když třeba chceš říct totéž co ostatní. Odtrhni se od internetu. Čti knihy.

Věř v pravdu.

Kdo se vzdá faktů, vzdává se svobody. Jestliže už nic není pravda, nikdo nemůže kritizovat držitele moci, protože se přitom nemá o co opřít. Jestliže nic není pravda, pak je všechno spektakl. A ti s nejnaditější peněženkou si zaplatí nejvíc oslepující světla.

Hledej, pátrej, analyzuj.

Uvažuj samostatně. Věnuj čas rozsáhlejším

článkům. Předplat si tištěná média – podpoříš investigativní žurnalistiku. Pochop, že nezanedbatelná část sdělení šířených po síti ti škodí a chtějí tě zneužít. Informuj se o webových stránkách, které provádějí rozbor propagačních kampaní, někdy i řízených ze zahraničí. Když nějakou informaci předáváš druhým, přijmi za ni zodpovědnost.

Dívej se cizím lidem do očí a neváhej s nimi prohodit pár slov.

Nejde jen o zdvořilost: je to součást občanství a zodpovědného členství ve společnosti – a také způsob, jak zůstat v kontaktu s okolím, zbořit společenské bariéry a pochopit, komu bychom měli důvěřovat a komu ne. Pokud by měla nadejít atmosféra udavačství, měl by člověk vědět, v jakém okolí se vlastně každodenně pohybuje.

Nezapomínej, že politika je tělesná a únik před tyranii vyžaduje pohyb.

Vládnoucí moc chce, aby tvoje tělo oocablo v křesle a tvoje emoce se rozptýlily po displeji. Jdi ven. Ocítej se na nezvyklých místech a v přítomnosti neznámých lidí. Ziskávej nové přátele a drž se jich.

Chraň si soukromí.

Nestoudní mocní k manipulaci s lidmi využijí všeho, co vědí. Pravidelně očišťuj počítač od malwaru. Pamatuj, že e-mail se dá snadno sledovat. Uvažuj, zda více nevyužíváš alternativní webové nástroje - anebo zda se od e-mailu zčásti neodpoutal. Osobní otázky řeš osobně. Z téhož důvodu včas vyřeš všechny právní spory. Tyranie na tebe chtějí něco mít. Snaž se neposkytnout jim k tomu příležitost.

Přispívej na dobrou věc.

Aktivně se zapoj do politických i nepolitických organizací, se kterými sdílíš pohled na svět. Vyber si jedno či dvě charitativní sdružení a zadej trvalý platební příkaz. Bude to tvoje svobodné rozhodnutí, kterým podporuješ občanskou společnost a pomáháš druhým lidem konat dobro.

Uč se od svých bližních v jiných zemích.

Udržuj kontakty s přáteli ze zahraničí a navazuj nové. Současné obtíže Spojených států jsou jen prvkem obecnějšího trendu. A žádná země nenajde řešení sama. Zaříd pasy pro sebe i svou rodinu.

Pozor na nebezpečná slova.

Obezřetně vnímej, kdykoli zazní slova „extremismus“ a „terorismus“. Pojmy „krize“ a „výjimečný stav“ mohou být fatální – dávej na ně pozor. Vzepři se, když se vlasteneckého vyjadřování používá falešně a zrádně.

Když nastane, co bylo nemyslitelné, zachovej klid.

Moderní tyranie je cílená manipulace se strachem. Až dojde k teroristickému útoku, měj na paměti, že autoritáři podobných událostí využívají k utužení moci. Nenadálá pohroma,

kteřá vyžaduje zrušení brzd a protivah, rozpuštění opozičních stran, pozastavení svobody vyjadřování, práva na spravedlivý proces a tak dále, je starým trikem z hitlerovské učebnice. Nesedni na lep.

Miluj svoji vlast.

Ukazuj následujícím generacím, jaké možnosti Amerika nabízí. Bude to potřeba.

Měj odvahu.

Pokud není nikdo ochoten zemřít za svobodu, potom všichni zemřeme v tyranii.

Nechat se podvést - to v politice neomlouvá.

Leszek Kolakowski

VZCHOPIT SE K MAXIMU

Václav Ventura

Každá vzpomínka má svou objektivní i subjektivní rovinu. Nese s sebou i určité dotváření či přetváření skutečnosti. To se týká i této vzpomínky na Oto Mádra, necht' mi milý čtenář promine.

Na první setkání s Otou Mádrzem si dodnes živě pamatuji. Bylo koncem šedesátých let minulého století. Ota se připravoval na vstup na teologickou fakultu v Litoměřicích. Potřeboval rychle vytvořit skripta a hledal někoho, kdo by mu technicky pomáhal. A tak se prostřednictvím sester Apoštolátu svatého Františka k němu dostal gymnazista, který měl zrovna prázdniny. Přes trochu zachmuřený pohled jeho zpovědníka Jana Urbana, který by ho raději viděl v kontemplativnějších aktivitách, jsem každý den nastupoval do jeho maličkého bytu na Vinohradech. Ota seděl zavalen mnoha knihami a psal na makulatury droboučkým, těžko čitelným písmem svou Morální teologii. Popsaný papír zasvištěl na můj stoleček s psacím strojem a já luštil písmenka a neuměle vyklepával text. Po několika hodinách nepřestávající práce byl čas na oběd, trochu zeleniny, chleba, někdy možná i něco víc, ale utkvěl mi ten chléb a zelenina. A odpoledne zase tvrdá práce. Byla to doba, kdy k nám prosvítal koncil a jeho veliké naděje. A já seděl u člověka, který to ztělesňoval a ty naděje přenášel na ty, s kterými se setkával. Začal jsem pod tímto vlivem a samozřejmě i pod dalšími vlivy (Urban, Bouše) tak nějak teologicky dospívat a měnit se ze zbožného človíčka k pubertálnímu výrostkovi. Krásná léta! Ota se podílel na činnosti lidové univerzity pro laickou veřejnost „Živá teologie“, na redakci časopisu *Via* a přípravě hnutí „Dílo koncilové obnovy“. Účastnil se mezinárodních setkání morálních teologů. Když Ota nastoupil na fakultu, já dokončil gymnázium, ale na teologické fakultě jsem ho již nezažil. Všechna pokoncilní světla české církve vypudili a fakultu zastíral stín normalizace. Ne všechno temné měl na triku komunistický režim... Na fakultě se těžce dýchalo, myslím tím především teologicky. Bylo

logické, že jsme inspirace a morální posilu opět hledali u těch, kteří je mohli dát. Nezradili nás. Pokračovali, jak každý uměl, s plným nasazením. Boušeho mše, pokud ještě mohl sloužit, byly opojnou slavností, Mádrovy a Zvěřinovy semináře opulentními hostinami. A navíc z nás Ota dělal nejen pasivní posluchače, ale aktivní křesťany. Obdivuji jeho originální schopnost vytvářet síť kontaktů ze všech úrovní vzdělání, sociálního postavení, ale i ze všech úrovní světonázorových a církevních příslušností.

Po krátkou dobu měl ještě tzv. státní souhlas. Chvilu působil v Modřanech a pak byl „internován“ v Dolním Žandově. Komunistické pohraničí u Chebu jak vyšitě: Temno, zima, samota, bezvýchodnost. Náhodou se mi podařilo jej nečekaně navštívit. Byl večer, on seděl u kamen zachumlán do svého svetru a intenzivně literárně pracoval. Nezlomili ho. Tím, že mu státní souhlas nakonec sebrali, mu vlastně pomohli a otevřeli před ním nové pole aktivit. Celá škála aktivit je trefně uvedena na jeho internetových stránkách: „Blízkým poradcem kardinála Tomáška; významným organizátorem a pracovníkem katolického samizdatu: vydavatelem a redaktorem *Teologických textů*, knižní edice ‚Duch a život‘ (s řadami Přátelé, Alfa Omega, Theologica, katechetická řada K) a publicistické série ‚Orientace‘, vydavatelem časopisů pro psychology (*Psí*), lékaře (*Salus*) a přírodovědce (*Univerzum*); teologickým poradcem odborných pracovních skupin katolických laiků; tajné teologické přednášky v Čechách a na Moravě; vedení teologicko-filosofického semináře ‚Junior‘; zajišťování bytových přednášek zahraničních teologů a filosofů (Německo, Rakousko, Francie, Holandsko, Belgie); vedení tajného poradního grémia kardinála Tomáška; publikace v samizdatech i v zahraničí; pracovní kontakty s chartisty; stálý policejní dohled, výslechy, zadržení.“[1] Nevím, z jakých důvodů mne odhadl na pomocníka v samizdatových Teologických textech. Měl jsem velkou radost, že se na tom mohu podílet. Odhadl také témata, která

jsem měl zpracovávat. Práce to byla nelehká, protože pan redaktor byl velice náročný. Text musel být vyvážený, ostříhaný od zbytečných výhonků a tím hutnější. Byla to skvělá škola! A hlavně to, že nám dával prožívat a zakoušet radost z toho, že pracujeme pro Boží království, potažmo pro církve a svobodný život ve společnosti. Občas to bylo i riskantní, ale to jen zvyšovalo smysluplnost práce. Někdy se jeho postoje blížily patristickým *exhortationes martyrii* – zejména když šlo o riskantní akce. Učil nás, abychom byli připraveni na zatčení a s tím spojené těžkosti. A když jednou došlo k zatýkání a já mezi zatčenými nebyl, zklamane se mne ptal, jak to, že jsem tam nebyl. Žít ve svobodě od strachu, žít v naději a pravdě, pluralitní jednotě a především v Bohu a Božím čase, to byly pro něj prostředky a způsoby obrany a života církve, zdroje síly a odvahy.[2] Napínavé bývaly bytové přednášky zahraničních hostů. Předcházela dobrá konspirační příprava. Pamatuji si například příjezd francouzského jezuita a etika Paula Valadiera. Byl jsem s Otou na letišti. Po přiletu letadla z Paříže Ota z čekací haly s kýmsi odešel, hlídací psíci za ním a my v klidu vyzvedli a na určené místo přepravili pana profesora. Přednášející i přednášky bývaly skvěle vybrány, aby zahrnuly významná témata teologie a společenského života. Přes všechny snahy režimu o izolaci pomáhaly navazovat a udržovat živá pouta a přátelství mezi církvemi na Západě a u nás. S odstupem času lze říci, že jsme v nesvobodě žili svobodně. Ota na této svobodě měl lví podíl.

Jeho odvaha se ale nevztahovala jen k politické angažovanosti a obraně lidských práv a svobod. Byl i odvážným teologem. Pokud jde o jeho přínos pro morální teologii, je evidentní, že jsme ve druhé polovině minulého století neměli žádného morálního teologa. Jistě, byli tu učitelé morální teologie, ale nebylo sil pustit se do přestavby takového monumentu. Ota Mádr tuhle nevděčnou práci přijal za svou a dal se do stavby pokoncilní morální teologie u nás.

pokračování na str. 15

Kardinál Vlk, Václav Vaško, Oto Mádr

AKTUALITY

Tajemství krajky - výstava v orlickém kostele do 30. července. Otevřeno - neděle 9:45 - 12 h. Jindy po domluvě na tel.: 731 402 236
731 402 237.

V den Slavnosti sv. Cyrila a Metoděje bude bohoslužba v 9 hodin v kostele sv. Václava v Letohradě.

Naši skauti táboří první dva týdny v červenci. Přejeme jim hodně zdaru!

Príměstský tábor - Tábor naruby

17. - 21. července v Centru pod střechou v Letohradě. Cena 900 Kč.
www: <http://www.uo.charita.cz>

Literární pásmo Alfréda Strejčka: František Vladislav Hek - český vlastenec, národní buditel, hudební skladatel, spisovatel, autor humoristických, naučných i meditativních textů.
22. července v 17 hodin v letohradském kostele.

Koncert Foerstrova komorního ženského sboru
24. srpna v 19 hodin v orlickém kostele.

Kunčická pouť - 3. září. Bohoslužba v 10.15 hodin na hasičském hřišti. Těšíme se i na vyhlášený oběd a odpolední program.

Česká křesťanská akademie v Letohradě pořádá na podzim v evangelickém kostele přednášky:

- **Ondřeje Macka, Th.D.: Spiritualita Martina Luthera** - 19. září v 19 hodin.

- **Doc. Tomáše Petrčka: Reformace jako bod zlomu západního křesťanství**
7. října v 19 hodin.

- **MUDr. Heleny Máslové: Ženské zdraví**
19. října v 19 hodin.

- **Jindřicha Halamy: Není moci než od Boha**
4. listopadu v 19 hodin.

Pastorační rada připravuje:

Setkání zájemců o ekumenický dialog 11. září v 18 hodin na faře.

Setkání s občany polských partnerských měst Bardo a Niemcza - 22. října (bližší informace budou na webu farnosti).

Svatováclavskou pouť 28. září.

II. Seminář o liturgii - některou sobotu v říjnu (bližší informace budou na webu farnosti).

Farní odpoledne - 12. listopadu v 15 h. v Orlovně.

Z JEDNÁNÍ PASTORAČNÍ RADY

19. června

Pastorační rada připravovala výše uvedené akce. Zakoupili jsme **vysvědčení** pro děti z náboženství.

Ministranti s Jaroslavem Kubíčkem navštívili diecézní setkání ministrantů, akce se vydařila, pan Kubíček přislíbil pomoc s ministranty. Stále **hledáme zájemce o přípravu bohoslužby smíření v Adventu.**

V sakristiích kostelů budou **příhlásky na náboženství** s možností vybrat si místo vyučování (faru nebo školu).

Prátelství Boha křtem přijal

- 4.6. Jáchym Pokorný
Rozálie Marie Bárnětová
- 9.6. Eliška Paďourová
- 25.6. Vilém Scholz

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

- 3.6. Patrik Gábor a Aneta Zimová
- 17.6. Martin Janota a Monika Švejdová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

- 1.6. Elišku Motyčkovou 91 let
- 23.6. Pavla Frimla 32 let
- 26.6. Miroslava Vyhnálka 83 let

SBÍRKA

na opravu střechy kostela sv. Václava

Každou první neděli v měsíci věnujeme kostelní sbírku na tento účel.

Příspěvt můžete i na účet: 1323857329/0800, variabilní symbol: 333

Červnová sbírka díky Vám vynesla 21.160 Kč. Dostali jsme další dar 3.000 Kč. Celkem máme na výše uvedeném účtu 197.710 Kč.

Děkujeme Vám za Vaši štědrost.

(V červnovém Okénku nám v celkové sumě 173.550 vypadla 0 na konci.)

PODĚKOVÁNÍ

Za letošní Mezinárodní hudební festival děkujeme panu Františku Vaničkovi.

I všem jeho spolupracovníkům, podporovatelům a samozřejmě účinkujícím.

Krása nás pozvedá výš ...

Za celoroční vyučování našich dětí děkujeme učitelům - včetně naší paní katechetky Jany Skalické. Jí také děkujeme za výlety pro děti z vyučování náboženství.

V kunčickém kostele nebudou o prázdninách bohoslužby, opravujeme prasklé zdivo kůru.

Jáhenská služba - měli byste o ní zájem? Můžete se přihlásit ke studiu.

Upomínkový list ke křtu - k dosavadnímu listu přibylý návrhy Zdislavy Hoffmannové ml. a Filipa Hoffmanna; rodiče budou mít větší výběr. Hoffmannovým děkujeme.

Hledáme dobrovolníka k natření okenic zvonice na náměstí.

V Červeně v březové aleji u kaple jsou některé břízy uschlé. Požádáme MěÚ Žamberk o povolení ke skácení a zařídíme pokácení. Panu Václavu Nerudovi děkujeme za vymýcení náletu na stráni u kaple.

ZPRÁVY Z CHARITY

PŘEVZÍT ZODPOVĚDNOST ZA SVŮJ ŽIVOT

„To, kde se teď nacházím, je místo, kam jsem sám sebe dovedl já sám“ (Mark Dziras)

Na občanskou poradnu se obracejí lidé, kteří se dostanou do těžké životní situace a nevědí si rady - rozpad rodinných vztahů, nemoc, ztráta práce, dluhy... Mají pocit, že se proti nim všechno spiklo a málokdy si uvědomí, že to jsou právě oni sami, kdo může vzít situaci do svých rukou.

Petr často sváдел vinu na ostatní. Kdykoli něco nedopadlo podle jeho představ, obvinil někoho jiného. Vinu za své problémy připisoval ostatním lidem nebo okolnostem a čekal, že jeho problémy za něho vyřeší někdo jiný - za sociálně slabé stát, za dospělé děti rodiče, apod., nebo že se problémy vyřeší samy. Nikdy se neptal sám sebe, zda něčím nepřispěl k nevídanému výsledku. I když byl upozorněn na nezvratná fakta, odmítal připustit nebo přijmout svou odpovědnost. Čekal, že za něho situaci vyřeší ostatní.

Je překvapivé, kolik lidí odmítá převzít odpovědnost za své činy a rozhodnutí.

Často se na naši poradnu obracejí rodiče, kteří mají problémy se svými dospělými dětmi. Tyto dospělé děti žijí u rodičů, nepracují, ani nestudují, žádným způsobem se nepodílejí na chodu domácnosti, často jsou zadlužené, arogantní, zlé a agresivní. Své rodiče pouze využívají, a těm samozřejmě dochází trpělivost. V těchto případech si rodiče bohužel neuvědomují, že jsou jejich děti již skutečně dospělé a jsou schopné samy se žít, ačkoliv mnohdy nechtějí. Je třeba dát dospělým dětem možnost, aby se postavily na vlastní nohy, dovolit jim vykročit k samostatnosti. Je nutné nechat dospělé děti samostatně rozhodovat a nést důsledky svých rozhodnutí, přestat jim práť, vařit, platit jejich složenky a půjčky, nechat je, aby se staraly samy o sebe.

Jsou-li rodiče ochotni sdílet dál společnou domácnost, je vhodné nastavit pravidla společného soužití a trvat na jejich dodržování. S láskou, ale důsledně. A pokud chování „dětí“ překračuje všechny meze, je nutné to řešit! Takováto situace totiž neprospívá ani rodičům, ani dětem.

Pokud vaši potomci nerespektují pravidla vzájemných dobrých vztahů a není možné se s nimi rozumně domluvit, v občanské poradně vám můžeme poradit, jak se svými dětmi jednat, jakým způsobem své nezdárné potomky vystěhovat z bytu, jak jim odhlásit trvalé bydliště, případně vás, rodiče, nasměrujeme na pomoc psychologa.

Občanská poradna má svá kontaktní místa v Ústí n. Orl., České Třebové, Lanškrouně, Letohradě, Nysokém Mýtě a Králíkách. Bližší informace najdete na tel. 734 281 415, www.uo.charita.cz, e-mail: poradna@uo.hk.caritas.cz

V Letohradě má OP otevřeno každý čtvrtek od 9 do 12 h. v budově Oblastní charity, Na Kopečku 356. *poradkyně z OP*

RODINA JE ZÁKLAD FARNOSTI

Při své praxi se setkávám s různými dětmi. Každé je jedinečnou osobností. Některé dítě je živější, jiné potřebuje trochu povzbudit... Všechny jsou ale nastaveny pro dobro. Je znát, kde se o Bohu mluví a podle něho jedná. Takové děti vědí, co je správné, umí diskutovat nad různými tématy, nestydí se říct svůj názor. Dokáží být v hodinách pomocníky, ale těžce nesou neposlušnost a vyrušování druhých. Ti druzí nemusí být zlí, jen třeba zažívají nějaké problémy. Svým chováním nevědomě dávají najevo, že všechno není v pořádku. Děkuji Vám, rodiče, kteří dokážete být svým dětem dobrým příkladem. Vytváříte prostředí, ve kterém je dítě přijímáno s láskou a zároveň je vedeno k zodpovědnosti. Dlouho jsem si myslela, že věřící rodiče se dokáží domluvit, vytvořit pro své děti láskyplné prostředí. Ve většině případů tomu tak je. Ale i mezi námi vyrůstají děti, které jsou vystaveny konfliktům rodičů. Když se tyto problémy včas neřeší, pro dítě je v takovém prostředí nezdřavé. Není ostuda se přiznat, že máme problém. Ale je hřích tvářit se, že je vše v pořádku a přitom nechat za sebe křičet dítě. Nastává čas prázdnin a dovolených. Využijme tento čas k vzájemnému porozumění. Věnujme čas svým nejbližším a bude nám a s námi dobře.

Jana Skalická

DOPISY ČTENÁŘŮ

NA PRÁZDNINY

Mívali jsme zbaleno a jakmile domů dorazily naše děti s vysvědčením, hurá za babičkou a dědou do Kyšperka. Vidalo nás obložené kočárky a ranci ještě pražské Denisovo nádraží, pak Masaryčka, nakonec Wilsonovo - vlastně už desítky let nádraží hlavní. Výběr nádraží odpovídal naší kapse. Zprvu pouze vlaky osobní, ale jak stárneme a bohatneme, a jak máme právo pořídit si 50% slevu, užíváme i rychlíky. Jak je ve vzduchu cítit prázdninový čas, začíná se mi stýskat po mém dětství i po čase s vlastními dětmi. Bože, co všechno jsme zažívali! Nejdřív se na zahradě v Kolonii kosila a sušila tráva. Na zimu, pro králíky. Celá dětská sousedská smečka směla skákat do navršených kupek. Pravidelně jsem v některé z nich pohřbila brýle. Když jsme pak pomohli dopravit tu voňavou hmotu do seníku nad kůlnami, mohla jsem pozvat svou dívčí partu a strávit v té vůni noc. Moc jsme toho nenaspaly. Musely jsme zpívat, pak poslouchat, jak v blízkém sousedství hraje pan Holub na harmoniku a párkrát jsme v nadcházející noci slyšely dokonce trubku Evžena Rybky. Její melodie přeletěla řeku, překonala hluk projíždějících vlaků i zvuky z výtopny a byla tak nebesky krásná,

jako hvězdičky nad našimi hlavami. A těch borůvek v kunčických lesích! Plecháček - povinná dětská míra sběru - je pořád ještě doma. A vzrušení z té soustředěné nimravé práce? To když borůvkám prokmitla žlutá, neklamná znamení, že se tu urodila voňavá liška. Ještě pár takových a bude smaženice. Po povinném plecháčku vrostly vzdychky mezi kořeny mohutných smrků mechové chaloupky zdobené šiškami. A výpravy k vodě. Pod Rybkovy, později ke splavu. S maminkinou úzkostí neplavce a tátovou vůlí naučit nás plavat. Podařilo se mu to. Vůbec se tátovi dařilo hýbat s námi. Kolo, lyže, mnohakilometrové pěší výlety, zdolání kdekterého kopce v okolí blízkém i vzdáleném. Lanšperk, Šušek, Šedivec, Bredůvka, Mastnice, Jablonský les, Machovice, Žampach stejně jako hráz v Pastvinách zásadně pěšky. Maminka musela v létě gruntovat a malovat. Její „jen aby nám nepršelo“, obyčejně vyšlo. A tak jsme spojenými silami vyklidili určené prostory, zaplnili dvorek, přeopatrně zakulili korkové linoleum a vpustili pana Hynka s malířským náčiním a štafle. Pan Hynek byl spolehlivý malíř s vadou řeči. Maminka mu kupodivu rozuměla každé slovo. Když „přijelo“ uhlí, babiččin vdovský deputát, když dorazil pilský povoz s dřívím, celá rodina se - každý podle svých sil - účastnila skladování a úklidu, ale současně bylo jasné, že končí prázdniny.

S vlastními dětmi jsme se obě, sestra i já, do Kyšperka vracely přes ta zmíněná nádraží. To už ale nebyla Kolonie, v té době bydleli rodiče zprvu na pile. Pro naše děti je právě pila tím ztraceným dětským rájem. Nedivte se. Ohromné prostory s voňavým dřívím, ohlušující zvuky katru, dramatické příjezdy „haluzáků“, co svázeli kmeny z lesů na pilu, ale, a to asi vůbec nejvíc, laskavá náruč pilských dělníků, co nedokázali malým klukům a zvědavým holkám nic odříci. Copak byste také

nechtěli postrkovat o tolik mohutnější kládu, než jste sami, plavebním kanálem? Copak byste se nechtěli vozit po kolejích na drobných vozíčkách, přepravujících nařezané dřevo? A co když skončí směna a ty vozíčky jsou volné! A vůbec ohromný volný prostor, kde se dá drandit na koloběžkách a trojkolkách, kde je tak blízko k vodě, kde jste obklopeni hodnými, přejícími lidmi. Ti hodní a přející lidé obklopovali naše rodiče, naše děti a později i naše vnoučata i v Komenského ulici. Prostě, v Kyšperku.

Hodně jsem se zasnila. A s odstupem času je všechno daleko víc zalité sluncem, než skutečně bylo, já vím. Jenže. Nemohu se zbavit pocitu, že na tom našem velmi prostém pěším dětství i na tom obyčejném dětství našich dětí něco pozoruhodného a možná i napodobeníhodného je. Myslím na to vzdychky, když vidím děti upoutané v rodinných autech, jak pak u benzinových pump prstíkem určují, co se jim má koupit (jsem stará, už se taky občas vozím), nebo vidím-li pražské maminky brebentící v kavárně s kamarádkou, zatímco ratolest si rozmazává nějaký mls kolem pusy. A vůbec nejvíc o rozumně využitím čase s dítětem přemýšlím, když potkám maminku usilovně šmejdicí po svém mobilu, která dlouhé minuty nevidí, neslyší, s dítětem nemluví. Máte pravdu, ti staří furt něco mají. Tak vám i dětem přeju krásné výlety jen tak, kam vás oči povedou, nebo za těmi borůvkami a houbami. A kdybyste náhodou nevěděli kam zamířit, vypůjčte si nebo získejte od pana Jiřího Mikysky jeho dokument s názvem Za humny, nebo Orlické hory. Popisuje a zobrazuje tolik úžasných míst, že je za jedny prázdniny nemůžete absolvovat. Každý jednou zestárneme a budeme si říkat, že nám to stáří kazí život. S hezkými vzpomínkami na dětství, na rodiče, je pak i to stáří snesitelnější. Hezké prázdniny. EN

KOMUNISTI NÁM UKRADLI DESET LET

V dubnu byla paní Rysová naposledy na chalupě v Mistrovicích. Vyklidit prostory, kam s rodinou 26 let jezdila, rozloučit se se sousedy, známými, s obcí, aby se nastálo vrátila do Německa pečovat o svého nemocného manžela. Osudy její rodiny jsou poznamenány československou komunistickou svěvolí. „Komunisty nemám v lásce,“ vítá mě Jana Rysová (1943) v chalupě čp. 39 v Mistrovicích, „házím je do jednoho pytle. Je mi jedno, že někdo lidem neškodil, ale placením členství je každý podporoval.“

Jejich životní příběh začal v Červené Vodě, odkud pochází paní Jana, a v Mladé Boleslavi, rodišti manžela Josefa (1939). Poznali se v Moravském Karlově, kde byl Josef na vojně, v r. 1962 se vzali a odešli do Mladé Boleslavi. V r. 1963 se jim narodil syn Stanislav a o rok později Josef.

Nešli jsme s davem

Manžel pracoval v mladoboleslavské automobilce. Jednou vyšel v Rudém právu článek, ve kterém psali, že mladí lidé jsou nezodpovědní, že chtějí jen peníze na auto a nechťejí za to společnosti nic odvést. Josef jim tehdy napsal odpověď, že z těch peněz, které vydělají, nemohou mladí lidé vyžít. Šéfredaktorka odpověděla, ať se obrátíme na své příbuzné nebo sousedy. Manžel zase napsal, že žebráni je u nás zakázáno a ona odpověděla, že společnost nemůže dát lidem víc, čímž byl dopisování konec. Ovšem tím se dostal do hledáčku StB jako podezřelý živel, kterého je potřeba sledovat. Manžel byl vždycky rebel, říkal na rovinu, co si myslí, nebál se střetů a konfliktů, šel si za svým. Nikdy se nesmířil s komunistickou vládou. Nutili ho, aby k nim vstoupil, a když odmítl, tak na něj házeli zlodějny. Stejně tak jeho otec, který jako šéf lakovny ve Škodovce odmítl jít ke komunistům, a druhý den už zametal dvůr. Jenže za tři dny byl zpátky na svém místě, protože potřebovali opravit nějaký stroj a nikdo jiný to neuměl. Pak už ho nechali na pokoji. Po srpnu 1968 si manžel našel místo ve Výzkumném ústavu řepářském v Semčicích jako stavební technik, a zanedlouho přešli pod Zemědělské stavby Praha s odloučenou jednotkou ve Staré Boleslavi. Udělali ho stavbyvedoucím na stavbě v Chotětově, kde pracovalo přes šedesát ruských vojáků z Milovic, protože manžel uměl slušně rusky. Na jedné straně jsme absolutně nesouhlasili s obsazením naší republiky ruskými vojsky a na druhé straně jsme cítili lítost a snad i trochu přátelství s obyčejnými lidmi, kteří se ne vlastní vinou stali okupanty a ocitli se v cizí zemi daleko od svých domovů. Byli zmanipulováni propagandou. Divili se třeba, proč jsme na ně tak zlí, když oni jsou tady doma...

Emigrace do Německa

V den prvního výročí vpádu vojsk do naší republiky po cestě do práce auta svítila, lidé

si navzájem mávali vlaječkami, diskutovalo se i s ruskými důstojníky. Manžel jim radil, aby v zájmu vlastní bezpečnosti nechodili ten den na stavbu do Chotětova, protože se očekávaly demonstrace a mohly by cestou nastat problémy. Velitel ale řekl, že přijedou, ale se samopaly a kulometry a udělají pořádek v celých Čechách. Stěžoval si na manželův postoj u jeho nadřízeného ve Staré Boleslavi, že je kontrarevolucionář a má špatný vliv na ruské vojáky. Manžel pak dostal echo, že s ním chtějí udělat krátký proces. Přinejmenším vězení, ale jako nositeli vojenského tajemství (raketový systém v Milovicích) jsme se báli i fyzické likvidace. Rozhodli jsme se, že emigrujeme. V Německu jsme měli známé, takže jsme tam odjeli 15. 9. 1969 na dovolenou. Jeden známý nám poměry v Německu strašně haněl, říkal, že tam lidi spí pod mostem a mají hlad. Tehdy nebyla žádná možnost si to ověřit. Měli jsme proto obavy tam vzít děti hned s sebou. Ale ani tak by nás tam s dětmi nepustili, protože kompletní rodiny nepouštěli. Neuměli jsme

německy, chtěli jsme si tam sehnat bydlení a práci a pak se vrátit pro kluky, kteří zůstali doma u manželových rodičů. Hned po našem odjezdu ale byly hranice neprodyšně uzavřeny. Bylo pro nás dobré, že jsme tam měli základ, takže jsme nemuseli nikoho o nic prosit. Domnívali jsme se, že podle Ženevské konvence o slučování rodin, k níž se tehdejší Československo hrdě hlásilo, dostaneme děti v krátké době. Ale skutečnost byla bohužel jiná. Stali jsme se pro tehdejší mocné nepřáteli republiky se všemi důsledky. I přes snahu naši, našich známých, dopisy prezidentovi Svobodovi a Husákoví, pomocí německého tisku a mezinárodních humanitárních organizací se nám podařilo se s dětmi setkat až po téměř deseti letech. Kdo to nezažil, těžko pochopí, co to pro rodiče znamená mít děti, a nesmět je vidět, dozvídat se o nich jen z dopisů rodičů a známých... Bylo to těžké. Starší syn chodil do první třídy, Pepovi bylo pět let. Uklidňovalo nás, že jsou u manželových rodičů, ale

postupně jsme se dozvíдали celou pravdu... Měli ve škole velké problémy. Učitelka vyvolala třeba Standu na stupínek a tam ho před celou třídou ponižovala, že to je syn zrádců. On nemohl nic dělat a my taky ne. To mě strašně deptalo...

Nebyli jsme klasičtí emigranti, do Německa jsme jeli na pozvání ke známým. Manžel byl ve Škodovce přes obchodní styky, sjednával styky s firmou Blasberg v Solingenu a jednou přišel se svým kolegou z práce a jeho známými k nám. Rozdělili jsme se s nimi o jídlo, které jim moc chutnalo. Měli jsme bramborový salát s řízkem. Byli to obyčejní lidé, vinaři, a byli za naše pohostinství vděční. K nim jsme pak v Německu přišli a velmi přirozeně zapadli do tamního života. Manžel se zapojil do tamního hudebního seskupení, já jsem tam zas musela dělat ten můj bramborový salát, který pojmenovali salát ala Jana.

Ukázalo se, že pro získání azylu bude jednodušší, když projdeme klasickým utečeneckým táborem, takže jsme šli do lágru v Zirndorfu u Norimberka. Tam nám zřídili dočasné azylové povolení pobytu v Německu a veškerou dokumentaci včetně nabídek práce. Dostali jsme také poukázku 100 Marek na osobu. Byl to dar amerických Čechů na pomoc utečencům. Byli jsme v lágru jen 11 dnů., pak už se o nás postarali naši přátelé. Zařídili potřebné doklady, sehnali byt, zaručili se za úvěr, pomohli se zajištěním nábytku, začínali jsme úplně od nuly. Například na oslavu manželových 30. narozenin si známí museli přinést přibory, protože jsme měli jen dvoje. I když začátky byly těžké, cítili jsme se v tomto vinařském kraji s mimořádně přátelskými lidmi velmi dobře. Šžili jsme se se starousedlíky, navštěvovali se, naučili se jazyk. Postupně se manžel vypracoval od zedníka až na stavbyvedoucího ve velké firmě. Já jsem pracovala v malé fabrice na strojírenské součástky. V r. 1971 se nám také v Německu narodil třetí syn Milan.

Boj o děti

O děti jsme bojovali neustále a pomáhala nám spousta Němců. Když nepomohly úřední žádosti, psali jsme petice, podpisové akce v Mannheimu a Frankfurtu, měli jsme spojení s vysokými úředníky z německého zahraničního oddělení, demonstrovali před českým konzulátem. Bylo nás víc manželových párů, které bojovaly o své děti. Někteří do toho byli víc zapojeni, jiní se báli. My jsme to odnesli nejvíc, protože jsme byli tak aktivní, ostatní dostali děti třeba už po čtyřech letech. Vše organizoval manžel, já na to neměla nervy, ale tu vzpurnost a vztek jsem taky pochytala. Dlouho jsem hodná, ale když mě někdo rozzlobí, tak mu řeknu, co si myslím. Jednou k nám přijela na návštěvu příbuzná – komunistka. Vyhodávala nám, proč děláme stávky a politické akce, že bychom jinak už kluky měli, ale my jsme to dělali právě proto. Pořád nám jen slibovali, vodili nás za nos. „Jestli chcete vidět děti, vraťte se“, říkali, jenže pro nás by to znamenalo jediné: vězení. Když

nevidíte své děti čtyři pět let, tak musíte něco dělat. Každé vám něco radí, ale v té situaci si musíte poradit sama. Na demonstrace chodilo hodně lidí. Zajímali se, podporovali nás. Jeden z policajtů nám radil, ať nechodíme dovnitř, protože bychom už odtamtud nevyšli. Únosy byly běžné. Vykoledovali jsme si odebrání československého státního občanství za hanobení ČSSR. Občas nás navštívili známí z Čech - nejspíš naočkovaní StB - a nutili nás k návratu. Dokonce poslali i dědu - manželova otce - aby nás přemluvil k návratu. Ten přijel s tím, že je povinen nás upozornit na možnost odsouzení, ale jako otec s naším odchodem souhlasí. Po demonstraci v Kolíně nad Rýnem a napsání otevřeného dopisu prezidentu Husákovi jsme byli v Čechách v r. 1971 odsouzeni na 14 měsíců nepodmíněně za nelegální opuštění republiky. V Kolíně jsme tři neděle protestovali za sloučení rodiny a předání dětí rodičům. Spali jsme tři dny v hotelu, ale pak přišli mladí Němci a nabídli nám ubytování. To bylo trnem v oku našim zastupitelským úřadům v Kolíně, ale i v Čechách. Pořád nás vyzývali, abychom protest ukončili. Mezitím se to rozkřiklo, celé záležitosti se ujal německý tisk a uveřejnili celý příběh v novinách i v televizi. StB na to reagovala oficiálním dopisem na německou policii, že nicíme přírodu a přitloukáme hesla na stromy. Policie k nám přišla s omluvou, že to musí prošetřit, protože musí prošetřovat všechna udání. Ukázali jsme jim, že údajně námi zatloukané hřebíčky do stromu jsou rezavé a staré. Před transparenty postavila StB stěhovací vozy, aby před veřejností zakryla naše hesla „Nechte naše děti konečně přijet za námi“, „Proč jste podepsali helsinskou dohodu?“ skončilo to pokusem o přejetí našeho nejmladšího syna. Sám šéf konzulátu najel na chodník, kde stál Milan. Kdybych

ho v poslední chvíli nestrhla k sobě, tak by ho přešel... a to si říkájí „diplomati“! Manžel pak držel i protestní hladovku. V té době nás v naší snaze o získání dětí podpořil i Helmut Kohl při své volební kampani po Německu. Tento boj s československými úřady trval devět let a čtyři měsíce. Psalo se o nás v Německu, v Americe i v Čechách.

Konečně spolu

Počátkem ledna 1979 jsme dostali zprávu od manželova otce, že kluci dostali povolení k vystěhování a že je přiveze. 26. 1. 1979 kluci přijeli s dědou do Frankfurtu, kde bylo mnoho novinářů, televize a velké přivítání. Z první stanice v Německu nám děda zatelefonoval, takže jsme se mohli na příjezd připravit. Strana CDU udělala pro děti uvítací oslavu ve městě Dannstadt. Děda byl z toho zájmu vykulený, ale my už na to byli docela zvyklí. Sešel se plný sál lidí, ani jsem tam nechtěla jít, připadalo mi to moc honosné. Děti dostaly dárky od CDU, řečník vysvětlil přítomným celou situaci a celý dlouhý boj o děti. Standovi bylo už 16 let, Pepovi 15. Před obchodním domem pak visely fotky, jak nakupujeme už jako celá rodina.

Když jsme se s kluky uviděli, byli jsme šťastní. Rychle jsme se sblížili. I kluci vzájemně - vždycky jsme nejmladšího vychovávali s tím, že má bráchy. Třeba někde v obchodě rozdávali balonky, a on vždycky říkal, že chce ještě dva - pro bráchy. Vždycky byli s námi, i když ne fyzicky. Standa s Pepikem tady koukali jak trdla, vnímali svobodné prostředí a byli za to vděční. Museli se prát s němčinou, angličtinou, zvykali si, vedla jsem je k určitému řádu, na který nebyli zvyklí. Když tady Standa nastoupil do dalšího ročníku, už byl nejlepší ve třídě. Na přemýšlení nebyl čas. S Pepou jsem začala jezdit po ortopedech, protože měl krat-

ší nohu. V Čechách mu jen dali botu s vyšším podpatkem, a víc se to neřešilo. V Německu mi ortoped vynadal, proč jsem s ním nepřišla dřív. Tak jsem mu vysvětlila, jak se věci měly, a představe si, že on o nás už věděl, a zařídil synovi rychle operaci v Mannheimu.

Když kluci přijeli, tak jsme na všechny tráble zapomněli, ale časem se ta křivda vrací. Dozvěděla jsem se, jak babička - moje tchyně - mě před kluky pomlouvala nebo zatajovala dárky, které jsme jim posílali z Německa. O kluky se starala, to ano, ale zároveň jim říkala, že jsem je opustila, a dělala všechno proto, aby je za námi nepustili. Že neměla ráda mě, to bych snad ještě pochopila, ale proč to dělala svým vnukům? Ve škole platili za třídní vyvrhly, nemohli se nijak bránit. Jednou se prý kluci sbalili a odešli z domu. Vzali si ranečky a šli. Našli je u Bělé pod Bezdězem, s ruksáčkama na zádech, že jdou za mámou a tátou... Často jsem zažívala chvíle bezmoci. Kolikrát jsem obřečela, když jsem se dozvěděla, co se děje doma. Nejen od komunistů, ale i od vlastních lidí jsme zažili podrazy... Nepřemýšlím nad tím, co bylo, protože to nezmením. Komunisti se na nás podepsali, to je jasný. Těch 10 let nám všem chybělo.

17. 6. 1992 nám bylo vráceno české občanství. Všichni teď žijeme v Německu. Zapadli jsme tam, protože jsme byli hodně otevření druhým lidem, měli spoustu přátel, známých, nedělali jsme ze sebe něco víc, než jsme byli. Kluci vystudovali, oženili se, mají tam rodiny a mají se k nám. To je radost... Teď už se tam vracím nadobro za manželem. Loni měl mrtvici a úraz hlavy, po operaci byl 10 dní v komatu a teď je v Německu v charitní LDN. Má tam úžasnou péči, ale už se těším, že si ho zase vezmu domů a budu o něj pečovat. Každý den mi vyznává lásku. Často. Častěji než kdy předtím... /M

HLEDÁNÍ KOŘENŮ

Někdy člověk zaslechne volání. Nelogické, neodbytné, silné. Většinou si s ním neví rady - přehluší ho, ignoruje a dělá, že není. Někdy ho ale poslechne a jde za ním... Před 10 lety jsem objevila fotku z r. 1917, na které je moje prababička Františka se svými čtyřmi dětmi. Nemohla jsem od ní odtrhnout oči. Prababička na té fotce - 36letá, čerstvá válečná vdova - sedí na židli na louce pod stromem, u ní stojí 12letý Josef, 8letá Hedvika (babička), 4letý Petr a na klíně má roční Marii. V hlavě se vyrojil vír otázek, který bylo možné utišíť jen tím, že na ně najdu odpověď. Kde praděda bojoval a kde padl? Jak to pak mohla prababička zvládnout sama, když už se znova nevдалa? Jak vůbec žili? Jak je v nás ta znova zapásaná genetiky? Nenosím si v sobě osamocenosť prababičky nebo úzkosť své babičky, která ztratila tátu? Kde jsou vlastně všichni potomci těch lidí z fotky? Něco se začalo odvíjet... a nejdřív ze všeho jsem musela odjet do míst, kde v 1. světové válce praděda

padl - najít jeho hrob, nebo aspoň vidět, kudy prošel a odkud už se nevrátil.

I. Do Slovinska za pradědou

O prázdninách 2007 jsme tedy vyrazili do krásné alpské krajiny v údolí řeky Soča ve Slovinsku, kde se před 90 lety vedly nejtvrděší horské bitvy všech dob. O 1. světové válce se nikdy moc nemluvalo, a přitom se obyčejných lidí v Čechách dotýkala daleko víc než ta druhá. Byla velká nouze o základní potraviny a na ženách zůstala po všeobecné mobilizaci velká starost o rodinu a velká dřina v hospodářství a na polích.

Praděda Josef Filip narukoval do války v r. 1914, pravděpodobně k 98. pěšímu pluku Vysoké Mýto, kam muži ze zdejšího kraje rukovali. O jeho smrti nevíme nic. V rodině se jen traduje, že zemřel u obce Hudi Log. Když 1. listopadu 1916 umíral, bylo mu 37 let a doma ho čekala žena Františka a čtyři děti: 11letý Josef, 7letá Hedvika, 3letý Petr a měsíční Marie (to si praděda odskočil domů na dovolenku). Františku s dětmi zase čekal tvr-

dý život, protože zůstali sami. Jejich osud byl tehdy běžný, pomníčky padlým z 1. světové války najdeme snad v každé obci. Pomníčky těm, kdo po nich zůstali, musíme postavit ve svém srdci.

Do 1. světové války narukoval z českých zemí asi milion mužů. V květnu 1915 oznámil František Josef zradu italského spojence a povolal vojáky na italskou frontu. Bojů na sočské frontě v letech 1915-1917 se účastnilo na 50.000 českých mužů ve zbrani a jednalo se o největší válečné nasazení Čechů v historii, při němž padlo 10.000 našich vojáků. Na to vše jsme z různých důvodů na dlouhé roky zapomněli. Až po r. 2000 se z iniciativy konkrétních lidí náš stát začal trochu zajímat o to, že ve Slovinsku se vedle monumentálních kostnic italských vojáků krčí zpuštěné hroby českých bojovníků. Valná část hřbitovů doznala parkových úprav, bohužel však zmizely štítky se jmény padlých, takže najít dnes hrob konkrétního vojáka je nemožné.

První hřbitov, který jsme prozkoumávali, byl Log pod Mangartom. Zažívali jsme přítom-

zvláštní pocity tajuplnosti, piety a skrytosti něčeho velkého v životě našich předků, co jsme do té doby neviděli. Ten den nás kromě Logu čekalo ještě sedm dalších vojenských hřbitovů (Bovec, německou kostnici v Tolminu, Loče, Modrejce, Lipa, Gorjansko, Dutovlje). Protože hřbitov v Lipě je nejbližší Hudi Logu, předpokládali jsme, že praděda leží právě zde. Ten den jsme navštívili osm vojenských hřbitovů, na kterých bylo pochováno řádově 30-40.000 padlých z obou válečných stran. Bylo nám z toho nelehko, ale byl to nezapomenutelný den. Viděli jsme, kudy prošli naši vojáci, jak tvrdým přírodním podmínkám byli vystaveni, pochopili jsme krutost a nesmyslnost té války. A ve mně slábl neklid, který mě hnál právě sem.

Uprostřed maličkého Hudi Logu je umístěna pamětní tabule s českým textem:

„V roce 1917 za 10. a 11. italské ofenzivy u řeky Soči úspěšně bojovalo v rakousko-uherské obraně od Konstanjevice přes Hudi Log a Brestovickou dolinu až k pobřeží Jadrana 9 pluků ze zemí Koruny české. Bylo to největší bojové soustředění českých vojáků za 1. světové války. Vzpomínáme zde s hlubokou úctou padlých z obou zúčastněných stran. Stali se nejen svědky krutosti války, ale jejich památka nás nabádá k trvalému míru a přátelství mezi národy. Byly to pěší pluky: č. 3 - Kroměříž, č. 11 - Písek, č. 21 - Čáslav, č. 28 - Praha, č. 73 - Cheb, č. 91 - České Budějovice, č. 98 - Vysoké Mýto, č. 100 - Těšín, č. 102 - Benešov.“

Tak tady někde se praděda se svými kamarády bili za Rakousko-Uhersko! Museli. Dnes už se nám těžko chápe jejich pocit povinnosti a statečnost, se kterou bojovali za mocenské cíle svého státu, přičemž o nějaké přehnané lásce k Rakousko-Uhersku nemohla být řeč...

Z válečných deníků...

Někteří vojáci měli štěstí a z války se vrátili. Štěstí? Co si v sobě asi nosili, když ve spoustě autentických výpovědí vojáků zaznívá slovo *šilenství*? Pradědův spolubojovník a nedaleký soused, František Skála z Kunčic u Letohradu vzpomíná ve svém válečném deníku na den, kdy praděda padl:

„Válečná bouře se rozpoutává znovu. Předešlé dny rakouské dělostřelectvo mlčelo, ale dnes odpovídá stejnou měrou. Jednotlivé úseky jsou zasypány mračny střel, vzduch i země se chvějí. Nad frontou roste neproniknutelná zeď dýmu a prachu. Obrovské granáty rozrývají spoušť prst a víří jí do vzduchu. V pekle nemůže být větší rachot a oheň. Ani skalní úte-

sy neodolávají. U Jamiana se zřítlo kus skály. Náboje jsou plněny otravnými plyny, žlutý chlorový dým a dusivý zápach brání dýchání. Kulturní vyspělost lidstva vrcholí ve strašném oboustranném ničení. Co člověk vynalezl, obrací proti sobě...(.). Účinky palby jsou hrozné. Dolina rezervní setniny 15. pluku byla zasažena granátem. Jediný výbuch způsobil téměř sto obětí. 48 mrtvých a právě tolik raněných se válí v krvi. Ranění nařikají a přímo strašně vyjí. Jejich zvuky drásají nervy a drtí mozek. Nervy na více nestačí, lidé propadají šilenství. Jedni jsou apatičtí se všemi příznaky zblbnutí. Z jiných se stali tiší blázni a jiní jsou úplně vyčerpáni. Za jediný den musel 15. pluk odvést přes 300 podobně postižených. I plukovní adjutant, hejtman, sedící v bezpečné kaverně, zešle. Jedni se modlí, jiní leží v smrtelných úzkostech s obličejí přitisknutými k zemi a rukama roztaženými. Lidé šediví v několika hodinách. V těchto strašných chvílích se člověk cítí úplně nicotným...“

Ze vzpomínek jiného souseda, Františka Ky-lara:

„...Zažil jsem jednu hroznou noc na této službě. Po celých 6 hodin se stálo na místě, stále lilo, při tom prudký studený vítr a Talián do toho řezal až hrůza. Za takových situací bylo již člověku jedno, dostane-li již ránu, která by vše ukončila! Promočení, zimou zkrhli, ani zakouřit jsme si nesměli. Druhý den nemohl jsem se postavit na nohy, jak mě chytly revma. Útrapy byly to takové, že až vyvolávaly přání jakéhokoliv ukončení...“

(...) Je předvečer generálního útoku na italskou frontu 23. 10. 1917. Do podkopu k nám leze velitel čtyř kadet asp. Hirsch. Podává přesné instrukce na ranní „angriff“ (útok) německy i česky. Každý muž dostává ještě 6 ručních granátů a několik světelných raket. Ku konci rezolutně podotýká: „Kdo za útoku odvážil by se nějakým způsobem zůstatí zpět, bude na místě zastřelen.“ Bubnová palba děl všech kalibrů začíná. Po celou noc nervovým rozrušením a stoupající palbou oka nezamhouříme. Ráno

fasujeme masovou konzervu místo menáže na celý den. Někteří se ihned pustí do jídla. Já do jídla chuti nemám. Také pro případ průstřelu břicha se to nedoporučuje, je lepší, když je člověk hladový...“

(...) Při přelézání štelunku vypadly mně z opasku nějaké ruční granáty. Ovšemže se pro ně nevracím. Proplétáme se v prostříhaném místě drátěných překážek a bezděčně ovládní pudem sebezáchovy vryjeme se přímo v docela mělkou úzlabinku, kde cítíme se být trochu kryti. V hrozně vřavě a sténání raněných, mísí se rozkaz velitele „verschiben“, tj. rozdělít. Nikdo se však nehýbe. Veleno opět vpřed. Po několika přískocích ocitáme se v italském zákopu, který je hlubší a je pěkně zařízen. Leží tam hodně mrtvých Italů. Živí se nám vzdávají. Předě mnou žene se nějaký zuřivý náš voják s nasazeným bodlem na pušce na vzdávajícího se Itala. Ten chudák když vidí, že nepomáhají vztyčené ruce, kleká v hrůze na kolena a spíná ruce nad hlavou. Zastavuji toho horkokrevného vojáka a upozorňuji jej, že nemá právo zabíjet nepřitele, když se vzdává. Jiní naši jedinci zase pokládají za nejdůležitější prohlédnout italské zákopy, není-li tam něco k snědku! Musili se spokojit jenom se suchary, které měly podobu našich placek. Opět nás ženou vpřed. Ocítám se vedle četaře Procházky, který se mě táže, kde jsou všichni hoši od čety. Říkám, že nevím. Mnozí asi byli raněni a zůstali zpět a někteří asi zůstali v italském dekunku. Ocítáme se na vyvýšeném nebezpečném místě. Při dalším přískoku uvidím ležeti vedle kamaráda Michálka. Leží naznak, bledý jak stěna. Ptám se, co mu je. Mluvit již nemůže, stěží již ukáže rukou na břicho, dostal asi průstřel břicha. Nalevo od nás nějaký raněný ubožák hrozně nařiká a pro boha prosí, aby jej dorazili. Nenalézám slov, kterými bych výstředně vyjádřil dojmy a hrůzy toho dne prožité...“

Moravec, Kněžek, Vondrouš: Rodové paměti v Kunčicích, Grantis Ústí n.Orl. 2006

Cestu jsme uzavírali návštěvou muzea v Kobaridu. Součástí zdejší expozice je tmavá místnůstka, model kaverny, kde sedí u stolu figurína vojáka, který za mihotavého světla svíčky píše dopis domů. Ve čtyřech jazycích si můžete pustit čtený text jeho dopisu. Přišla jsem dovnitř, zrovna když tam seděl starší pán, Ital, a ve své mateřštině poslouchal vojákův dopis. Po celou dobu měl skloněnou hlavu a obličej skrytý v dlaních. Nerozuměla jsem ani slovo, ale jedno jsem věděla: sedíme tam vedle sebe - někdejší nepřátelé - a cítíme to

samé...

Pradědův hrob jsme nenašli, ale to, co jsme viděli, podnítilo v nás úctu k našim předkům - k těm, kteří padli, i k těm, kteří zůstali. Tváře ze starých fotografií staly se nám důvěrně blízkými a pohnuté osudy našich předků neoddelitelnou částí nás samotných.

Odkaz dětem

Přešlo pár let a v r. 2012 ve mně nazrálo přesvědčení, že pradědovy stopy ve Slovinsku rozhodně musí vidět naše děti. Idea předání rodových otisků byla přijata velmi vlažně a jen pod podmínkou, že se pojedou do Chorvatska k moři a cestou teda sfoukneme nějaký ten hřbitov, když máma jinak nedá... Dva hřbitovy naše ratolesti statečně absolvovaly, ale když na třetím osazenstvo auta už jen otevřelo dveře, vypustili matku, a čekali, až se vrátí, se hřbitovy byl ámen, a frčelo se k moři. Nicméně: děti to vydržely, viděly a zbytek je na nich.

Sraz rodu

Jedna z otázek, které jsem si kladla na začátku, byla: Kde jsou všichni ti lidi z fotky - potomci prababiččiných dětí? Jak to, že je neznám? Zapátrali jsme s tatkou v rodokmenu, podařilo se nám sehnat nějaké příbuzenstvo a v r. 2015 jsme uspořádali sraz rodu Filipova. Všichni se zaujetím poslouchali vyprávění o pradědovi, o naší cestě do Slovinska i vzpomínky starších členů rodiny na své rodiče - děti ze staré fotky. Bylo to moc fajn, všichni byli družní a veselí. Dva největší vytrvalci se dokonce rozloučili symbolicky: nikoli pokrevním sbratřením, ale výměnou kalhot.

Poděkování a poklona

Kruh se uzavřel letos na jaře. Do Hudi Logu se s námi vydal i tatka a jeden z bratrů, abychom se zde 26. 5. účastnili malé oslavy, odhalení pomníčku padlým u příležitosti 100letého výročí okolních bojů, kterou připravili čeští speleologové, Jozef Vričan a mnoho dalších českých i slovinských nadšenců. Přišli jsme vzpomenout, poděkovat a poklonit se. Satisfakce pro zapomenuté vojáky. Malá satisfakce pro obyčejné kluky, kteří byli nezasloužené postaveni do těžkých časů.

Právě na této oslavě jsme se od zasvěcených lidí dozvěděli, že vojáci, kteří padli v těchto místech, byli pohřbíváni u obce Brjepri Komnu. Vydali jsme se tam a našli čtyři hřbitovy. Na třech z nich leželi podle pár dochovaných cedulek, umístěných na nemnoha betonových křížích, vojáci padlí v r. 1917. Čtvrtý hřbitov byl bez jediné cedulky, na zemi jsme našli povalovat jen jeden zrezivělý úlomek, na němž byl rok úmrtí 1916. Podle těchto nových informací jsme tedy možná až teď našli místo, kde může ležet pradědovo tělo. Možná. I tentokrát jsme se jen neradi loučili s tyrkysovou Sočou a kýčovitě krásnou slovinskou krajinou, plnou barevného lučního kvítí, majestátných vrcholů, slunce, vína a přátelských lidí. I tentokrát s krásou soupeřil smutek - v této krajině leží statisíce nesmyslně zabitých lidí...

Kruh se uzavřel. Říká se tomu splněný sen. Ruka podaná přes věky. Ruce napřažené přes věky k objektům našich předků... /M

SVĚT SE DO ZÁHUBY NEŘÍTÍ

Jiřina Šiklová

Jiřina Šiklová je živel. Z úst jí tryskají netisknutelné výrazy, chtějí se, když vypráví, jak utekla hrobníkovi z lopaty, když hledá knížku na zemi, práskne sebou na zem na břicho jak třináctiletý cvičenec. Právě oslavila 82 let.

foto Michal Štula

Nemáte pocit, že je všechno tak nějak na levačku?

A co by jako mělo bejt na levačku?

Trump, Orbán, Kaczyński, Zeman, Babiš... Neříkáte si „sakra, kam se ten svět řítí“?

Budu vám asi připadat pitomá, ale od převratu uplynulo 27 let. Dvacet sedm let to trvalo od konce první války do začátku druhé republiky, tedy celá opěvovaná první republika včetně okupace a války.

Tak ať si to ty lidi uvědomí, dvacet sedm let je ve střední Evropě celá epocha! Co by na tom mělo být, že teď jsou někde u moci méně liberální lídři než před patnácti lety?

Samozřejmě že se všude objevují populisté. Zrovna včera jsem byla na setkání Kroměřížské výzvy a vysvětlovala jsem, že lidé nevolí dle programů, ale podle osobností, které je osloví. To je vše, já si z toho trhat vlasy nebudu. Pro mě je to vývojové stadium - asi jako by se lidé za první republiky divili, proč se nemluví furt o císařpánovi.

Takže apokalyptické vize, jimiž nás straší naši společní kamarádi - už tři roky prý přicházejí třicátá léta, protofašismus, padesátá léta či plíživá normalizace -, nesdílíte?

Nesdílím. Prostě se objevují figury, jaké se objevují. Když to přezenu, Trump je stejně blběj jako Zeman, akorát nás je jenom deset milionů a nemáme jaderné hlavice. Já jsem vždycky byla proti přímé volbě a bohužel mi vývoj dal za pravdu.

Proč?

Copak si dovedete představit, že by národ zvolil univerzitního profesora, který měl za manželku Američanku, která neuměla

ani slovo česky? Který byl celou válku v cizině a předtím haněl klenoty národní hrdosti, jako byly rukopisy, a zastával se Žida, který prý rituálně zavraždil naše modrooké katolické děvče? No vidíte.

Ve svém okolí musíte být dost v menšině. Vás provokovat baví?

Baví, určitě baví, ale nikoli že bych chtěla provokovat, mne baví se s lidmi bavit, znát jejich názory a říkat jim svoje. Akorát když už je to příliš blbě, když mluví předpokládá doslova apokalypsu, se zeptám: „A nebylo by nejlepší za této situace spáchat sebevraždu?“ Má-li to být všechno tak strašné, tak proč zbytečně trpět?

Teď odjinud: jaké to je, jezdit s Andrejem Babišem v limuzíně?

Chacha. Docela dobrý. Mluvila jsem s jedním jeho fámulem, říkala jsem „Hele, tentokrát se trefil, on to opravdu nebyl vyhlazovací, ale pracovní tábor, i když umřelo strašně lidí včetně dětí“. No a za chvilku volá Babiš, že tam nikdy nebyl a jestli bych mu to neukázala a nevysvětlila. A druhý den v šest ráno stál před barákem. Tam novinářů jak much a já říkám: „Tak a teď budu s vámi vyfotografovaná, to je teda průser, pane vicepremiére.“

Nedostávala jste poté „kapky“, že jen děláte křoví Babišovu skrytému anticiganismu?

Ale to víš, že jo. Když se mne někdo blízký zeptá, vysvětlím mu to, ale jinak je mi to dost jedno. Je-li, a budu teď citovat Karla Marxe s Bedřichem Engelsem, je-li kumulace kapitálu považována většinou za něco mravného, pak Babišovi těžko vyčítat, že využil turbulentní doby a napakoval se.

No ale přece jen: komunistický režim vám nejen nedovolil dělat vaši práci, ale poslal vás na deset let do kriminálu, dokonce v době, kdy jste měla malé děti. Babiš naopak s tím režimem čile souzněl, díky němu studoval, cestoval, učil se obchodovat...

Všichni pězťkáři museli podepsat papír, že budou informovat. Ale pozor, teď opravdu nejde o Babiše, to říkám už od Cibulkových seznamů: podepsat spolupráci při výzkumu lišejníků nebo obchodu se čpavkem je něco úplně jiného než někoho udávat.

Asi bych od vás čekal nějaké nesmlouvavé stanovisko typu „s někým takovým si ruku nepodám“...

Ke mně si chodila povídat, respektive možná se i vyzpovídat, spousta lidí, kteří byli takzvaně na seznámech. Musím vám říct, že to tedy nadělalo velikého zla. V každé společnosti je určité procento lidí aktivních, většina je pasivní. A je jasné, že StB šla po těch aktivních. Já jsem se sama divila, že zrovna do mne se nezkoušeli nabořit. Takže mě vždycky zajímá, co ten člověk udělal, nikoli kde se objevil.

Mladí dnes nechápou, že každý byl někde zaměstnaný, musel podepisovat nějaký závazky, schvalovat přítomnost cizích vojsk... Tomu se vzepřelo jen pár tisíc lidí.

Mimočodem, když vidíme některé nevápnivé reakce na Miloše Zemana od mladých lidí, nemůže to být součástí generačního konfliktu, nepřiznané averze mladých a nadějných ke starým a sešlým?

Ne, to si nemyslím, že by byl generační konflikt. Zejména proto, že Miloš Zeman jim v ničem nebrání, oni netouží po jeho křesle. Já ho znám dobře, desetiletí. On našlapoval na okraje chodidel už dávno, za ty roky ve špitále a práce se starými lidmi to mám v oku. A tak mu říkám: „Miloši, ty máš prochlastané nohy, že jo.“ Jeho problém je, že má cukrovku a dál pije, takže mu ta neuropatie stoupá zesepda po nohou čím dál výš. Když necvičí a nedodrhuje životosprávu, bude to už jen horší.

Čím to je, že chlapi častěji problém odsunou, nebo ho dokonce zkusí přehlastat, zato ženské ho řeší – změní životosprávu, cvičí a tak?

Ale tak je to přece u všech samic! Ženská musí něco vydržet, protože má mládata. Kdežto chlapi jsou, promiňte, na jedno použít. I proto páchají ženský mnohem méně sebevražd, tedy těch dokonaných. Ony dělají ty demonstračky, což je svým způsobem něco jako psaní dopisů nebo stěžování si do novin.

Jak to víte?

Jednak jsou na to data, muži mají třeba 4–5krát více dokonaných sebevražd než ženy. Ale taky jsem dělala dvacet let ve špitále. A tam mi vždycky, když někoho zachránili nebo bylo jasné, že už odchází, řekli: Jděte se tam posadit.

LN: A vy jste si sedla.

Posadila a vedla s lidmi rozhovory. Ty znalosti pochopitelně nejsou moje vlastní, to už bych musela být po smrti, ale vycházejí z těch dvaceti let sezení a povídání. Lidé potřebují někoho, komu důvěřují, ale není to nikdo blízký. Před blízkými hrají, přetvařují se a důvěru zajistí bílý plášť. Takový ten pocit „my můžeme povídat to, co nás opravdu, opravdu trápí“. Před tou neutrální osobou v bílých hadrech mohou být nešťastní. Což před rodinou nemůžou.

Proč?

Nešťastná paní na chodbě uvidí babu v bílém plášti, tak se mi zhroutlí na ramenou, pláče a říká: „Já jsem se musela strašně ovládat, já mu přece nemůžu říct, že už tady dlouho nebude. Nemáte někde barvičky, abych se dala do pořádku?“ Namaluje se, usmívá se, vleze zase do pokoje, a když za ním jdu pak já, tak on „Copak jí mohu říct, že...“

Tohle tě naučí. Samozřejmě nevíš, jestli ti to pomůže v tvém životě, v takové situaci jsem ještě nebyla, teda to vlastně není podstatný...

Jakže?

No teď na Velikonoce, zrovna na Zelený čtvrtek, mi někde něco prasklo, krev ze mě tekla hore i dolem. Tak se pomalu sesou-

vám k zemi, ale ještě vezmu telefon a volám Honzovi, to je můj syn, a říkám: „Přijeď, je mi blbě.“

Proč jste nevolala záchranku?

No, to jsem asi měla. Ale mě to vůbec nenapadlo. Jsem asi blbá. A jak by se sem v noci přes ty zámky dostali? Navíc jsem z rodiny lékařské a pamatuji si, jak tatínek vždycky nadával „vždyť jí nic nebylo, blbá hysterka“.

Syn zjevně přijel včas, když teď děláme rozhovor...

No, říkal „Mami, kdybys byla ženská, co si stěžuje, tak jsem asi počkal do rána... Ale přijel, otevřel dveře a našel mě tady. Samozřejmě zavolal sanitku. Ještě v ní do mě lili všechno možný, prý jsem byla na 55 procent vylitá. A ve špitálu už čekal tým, který mne ihned operoval. Šup, dali mi tam nějakou svorku a za tři dny jsem byla doma. Ale kdybys se nedovolala Honzovi nebo dceři, tak vlastně nevím...“

A jaké to bylo?

Zvláštní. Ztrácíš vědomí, propadáš se do takový příjemný tmy. Nic mne nebolelo. To jsem si říkala: mluví se o smrti, já o tom píšu a teď je to tady. Žádný tunel, žádný světlo, žádná úzkost. Dokonce jsem ani neměla pocit, že bych chtěla něco vzkázat. Je to blbý, když to řeknu, ale já jsem měla pocit obrovského klidu. Ani lítost jsem neměla, nic. Byl to zajímavý zážitek. A říkala jsem si: No, jestli si ty lidi z té smrti nedělají něco jiného, než vlastně je. Bud' z důvodů ideologických, jako že se bojíme, nebo že si to jenom nedovede-

me představit. Ale říkala jsme si, že jestli jsou smrt a umírání tohle, a jakože co by to mohlo být jiného, já to vlastně beru.

Takže nakonec prožitek, který vám nikdo nevyprávěl.

Ne. Hlava vůbec dělá zajímavé věci. Vzpomínám, jak mne zavolali k jednomu panu profesorovi, kamarád to byl, který říkal: „Jiříčko, vem mi ten župan a ty trepky dneska domů. Ono se to pak z nemocnice špatně nosí.“ Tak jsem je vzala – a ráno už nebyl.

Tohle se snad v nemocnicích trochu mění. Mění, mění... to asi jo. Ale ono vždycky šlo

o to, jak se lidé snaží, jak si vycházejí vstříc. Třeba jsme zařizovali lidem, kteří si to přáli, poslední pomazání. Pacienti se jako přesunuli jinam, přišel kněz, já přes něj přehodila bílý hadry, z toho mu koukaly černý boty, ale toho si všim málokdo... A tohle všechno se dělo za bolševika, ve státní nemocnici.

Proto mám hrozně otažitý vztah, když se vždycky na někoho vytáhne „on tehdy napsal“.

Ne že bych rozuměl...

Že nikdy nejde o to, kde člověk dělá, ale co tam dělá, nejde o to, zda podepsal antichartu, ale co reálně dělal, zda je na nějakém seznamu, ale komu pomohl a komu uškodil. Mladým skoro nejde vysvětlit, co všechno jsme museli skousnout. Já se vždycky ptám, co konkrétního ten člověk udělal, co provedl, koho nabonzoval... Vždyť já sama toho napsala!

A cože jste napsala?

Spousty věcí, některé by šlo třeba zpětně nazvat antichartou. Já za celý špitál psala různé závazky, přihlášení se k různým akcím a tak podobně. Ve špitále třeba byly řádové sestry, přiletly za mnou a říkaly: Oni nás nutí, abychom vytvořily brigádu socialistické práce.

A já jim říkám: Tak ji udělejte.

No jo, paní doktoro, ale máme sepsat nějaký závazek.

A já začnu tukat „Náš kolektiv... vytváříme... přihlašujeme se k závazku... Tady to máte, ani to nemusíte žádná podepisovat.“

Potom za mnou jedna přijde a říká: „Vy jste tak hodná, my se za vás budeme modlit.“ Jedna dokonce zkrroušeně říká: „Ale vy teď budete mít kvůli nám hřích, protože jste lhala.“

Podobný příběh jsem zažila, když po šéfovi celého špitálu chtěli nějaké prohlášení pro Rudé právo, jímž by odsoudil Chartu 77. On nechtěl, ale zároveň se nechtěl vzepřít a nechat vyhodit. Napsali jsme to tedy tak, aby to nešlo snadno krátit, a jim se to nakonec do novin nevešlo. Nic nevyšlo, a já dostala dokonce dvě stovky odměny. A že to byly nějaký peníze!

Takže?

Takže všechny kategorické soudy „já bych nikdy“ jsou pitomost. Já si myslím, že záleží na smyslu, celku, k čemu se to dá využít, k čemu se to dá zneužít. A to jak u tajné spolupráce, tak u papíru typu „Odsuzuji jednání...“ Představte si ty titulky: „Šiklová psala antichartu. Za peníze!“

Petr Kamberský, LN 24. 6. 2017

(J. Šiklová, posílala v době „normalizace“ na Západ články a knihy zakázaných autorů. Za to byla odsouzena na 10 let do vězení. Nezištně pečovala o řadu potřebných lidí.)

(Pozn. Redakce Okénka)

NÁRODNOST ČESKÁ, PŘÍSLUŠNOST ČSSR

Jako český imigrant do Francie jsem s údivem konstatoval údiv francouzských úřadů z mého rozlišování mezi národností a státní příslušností: byl jsem občan ČSSR, ale národností české. Ve Francii existuje jen státní příslušnost: kdo má francouzský občanský průkaz, je Francouzem, ať je třeba Alसान nebo původně alžírský Arab. Čím kdo byl, než získal francouzské občanství, se neudává, a protože některé, my bychom řekli nějaké národnostní příslušnosti, mohou být užívány hanlivým způsobem, je zakázáno někomu říkat například „ty arabský přistěhovalče“ – to je trestné. Majitel francouzského občanského průkazu je Francouz – tečka!

Podobná je situace ve Spojených státech: přistěhovalci odkudkoliv na světě se v okamžiku získání občanství Spojených států stávají Američany a jejich národnostní původ už úřady nepovažují za důležitý. Následně všichni směřuje k integraci.

Velká období lidských dějin neznala národnostní rozlišování: v římské říši byl rozdíl mezi otroky, lidmi nesvobodnými a římskými občany, ke kterým se hlásil také apoštol Pavel, muž židovského původu a židovské kultury. Národnostní rozlišování je nedávným evropským vynálezem a v Evropě vedlo k hrůzným následkům. Ještě dnes brzdí takto etablovaný nacionalismus evropskou integraci důrazem na národní svéprávnost (česká cesta Václava Klause!), přímo či nepřímě se stavějící proti identitě evropské a tím odmítající významnou část původního evropského projektu.

Člověka potěší, když za těchto okolností se přeje jen neprosadí ve Francii, která je hlavním terčem současných teroristických útoků, „obrana francouzskosti“. Mme Le Pen k evropské tematice v jejích konkrétních politických projevech potvrzuje tuto potřebu a vybízí nás k prohlubování našeho pojetí Evropy jako etického projektu a s tímto nárokem souvisejících projevů na evropské i mimoevropské úrovni. Tímto postojem nedokázala strhnout na svou stranu dostatek francouzských voličů a E. Macron, který na tuto strunu nesáhl, přesto ve své terorismem opravdu těžce stíhané zemi uspěl.

Jediná cesta ven z nacionalistické slepé uličky vede přes zvyšování politické kultury voličstva. Svým typickým sarkastickým způsobem to vyjádřil ve třicátých letech Bertolt Brecht po Hitlerově katastrofálním volebním vítězství: „Řešení je jednoduché – musíme vyměnit voličstvo.“

UNIVERZUM 2/2017

pokračování ze str. 7

Svým svobodným postojem k některým otázkám morální teologie na sebe uvrhl nelibost církevních autorit, která jej nevysoveně provázela vlastně celý jeho život. Jeho (morální) teologie nebyla kazuistickou svěrací kazajkou, zákonickou pyšnou princeznou, ale jak sám říkal „službou lásce“;[3] vycházející z hlubokého duchovního života s Bohem, autentického života podle evangelia a soucitné a protrpěné zkušenosti s lidskou bídou a slabostí, s níž se setkával v kriminále i ve světě. Tato zkušenost však není pesimistická, ale vychází z pozitivního vidění člověka, v němž je dobro, které se může krůček za krůčkem rozvíjet. „Nejsme jen špatní, naše přirozenost není docela zkažena. Je v nás přece touha po dobru a radost, když je působíme. Jsme si vědomi, že máme schopnost vytvářet dobro i v sobě, zdokonalovat obraz Boha. Takové pojetí nevede k udržování statu quo, ale mobilizuje síly ducha ke stále novým cílům. Je to *dynamický* postoj: nasazuje sílu ve prospěch dobra, většího dobra, míří až k nekonečným vrcholům. Není motivován v první řadě strachem, ale láskou. Dovede obětovat bez pocitu ztráty. Povzbuzuje ho zkušenost svatých, kteří dokázali divy.“[4] Učil nás živé teologii, tvořené v proudu života, učil nás svobodnému, nedogmatickému přístupu a především tomu, že teologie je neodmyslitelně spjata s modlitbou a duchovním životem. Jeho duchovní život byl na první pohled skrytý. Pamětliv Kristových slov o skryté komůrce, prožíval tak svou modlitbu i mše. Ale v této skromné, tiché a nenápadné zbožnosti taval svůj život a myšlení po vzoru velkých asketů a poustevníků, aby byl prostředníkem Božího působení pro druhé. Žil podle toho velice skromně. Vybavení bytu – jen to nejnужnější a hodně knih. Strava velice skromná doplňovaná jeho charakteristickým nápojem – teplou vodou. Někdy mě ale udivil, byli jsme v nějakém bistru, dali jsme si oběd, bylo toho poměrně hodně, já už nemohl. Ota mě rychlostí předčil a vida, jak s tím zápolím, vzal můj talíř a všechno dojedl. Jeho životní styl odpovídal tomu, jak věřil. „Jediným východiskem, které nám ukazuje Ježíš, je jeho slovo ‚Blažoslavení chudých‘, a to v doslovném smyslu. Na prahu třetího tisíciletí není tvrdé sebeovládání a askeze duchovním přepychem, ale stává se nutností a povinností lásky. Naším prvořadým úkolem je vytvářet modely šťastného života i bez výdobytků civilizace, jimž jsme uvykli, a tyto modely také prožívat před očima druhých.“[5] To viděl jako úkol pro proměnu smrtelně ohroženého lidstva. Byl to jeden z dalších důrazů, kterými nás oslovoval. Nejsme tu jako křesťané jen pro sebe a církevní okruhy, jsme tu pro lidi, jsme tu pro svět a to má být horizont veškerého teologického snažení. Proto vítá spřízněnou sestru české živé teologie, teologii osvobození.[6]

Z mnoha setkání a výpovědí mi silně zůstává v paměti jeho odvážná snaha být, jak říkal, teologem středu. Znamenalo to často postavit proti sobě jak ty zprava, tradičně zaryté, tak ty zleva, občas ulétávající. On to však dokázal

unést a cestu středu razit. O tom ostatně svědčí jeho Teologické texty.

Neodmyslitelný byl jeho vztah k církvi. Zračila se v něm láska a oddanost Pánu, realizovaná v církvi. Učil nás vidět a milovat Kristovu církev, tu chudou, nezajištěnou, v nebezpečí, církev bezmocnou, a přesto v síle této bezmocnosti církev dialogickou, sebekritickou i kritickou, církev angažovanou v proudu života, pro níž stojí za to nasadit život.

K lásce k církvi patřil i jeho samozřejmý vztah k ostatním křesťanům. Jako by jednota již nastala. V jakékoli otázce, kterou řešil, neopomněl konzultovat i pohledy odjinud. Pro mne byl určujícím modelem kněze. Kněz bez kolárku, který žije plně mezi lidmi, téměř nikdo jej neoslovil důstojný pane, či otče, pro většinu to byl pan doktor a pro přátele Ota. Jeho kněžství bylo hodně blízké dělnickým kněžím. A kázal především svým autentickým životem, vědeckou a literární prací. V určité chvíli byl svým způsobem episcopus církve v naší zemi, nejevně a přitom zcela jasně pomáhal organizovat život nevěřející i veřejné části církve. Inspiroval a povzbuzoval biskupa Tomáška, zpěvňoval vazby se slovenskými katolíky, staral se o pronikání vatikánského koncilu do života církve, organizoval vzdělávací akce a jeho zásluhou nejvýraznější bylo samizdatové vydávání knih a časopisů. Téměř každý, kdo se nějak v šedesátých až devadesátých letech v církvi angažoval, se s ním nějak setkal. Dovedl perfektně rozeznat, využit i probudit charismata. Že se on, Josef Zvěřina, Václav Dvořák a někteří další aktivní kněží z dob komunismu nestali po roce 1989 biskupy, je zarážející.

Když jsme slavili devadesátiny Oty Mádra, zachytily některé fotografie, jak se v jeho modrých očích odráží nebe, k němuž se přibližoval. Byl připraven, loučil se slovy: „Na shledanou v nebi!“ Ještě dlouho před tímto přechodem, tváří v tvář umírající církvi, zanechal jakousi závět ve studii *Modus moriendi ecclesiae*. „Co očekává Bůh od těch, kdo mu patří, ve stadiu umírající církve? V podstatě totéž, co v každém stadiu: službu naplno. To znamená umět smrt přijmout, „dívat se do budoucnosti mužně vstříc... Absolutně odmítat jenom jeden způsob smrti církve: vlastní zradu... Intenzivně žít! Soustředit duchovní energii z okrajů do jádra, nemít smutek z chudoby periferie... Alfa a omega je osobní živá víra a živé (živá) společenství. Dozrávat k největší ryzosti služby, bez osobních cílů. Věrnost v nejpravější podobě, jen pro Boha podle vzoru vydanosti Kristovy. Opuštěnost jako příležitost stávat se ‚dokonalou a stálou obětí‘. Neuzavírat se do sebe, ale chtít se vnřít do koloběhu mystického Těla. Modlit se a přinášet oběti pro spásu světa. Nežít mezi lidmi jako smutný svatý, ale naopak obdarovávat všechny světlem a teplem své přítomnosti... Vydát ze sebe všechno nejlepší! ... Je-li ‚čas krátký‘, pak je zapotřebí vzhopit se k maximu pro dějiny i pro věčnost.“[7]

Autor přednáší etiku na 1. LF UK.

UNIVERZUM 2/2017

JMÉNO BOHA JE MILOSRDENSTVÍ

ukázka z knihy rozhovorů s Františkem:

Otázka: V apoštolské exhortaci *Evangelium gaudium* jste napsal: „Malý krůček uprostřed lidských omezení může být Bohu vzácnější než navenek bezchybný život člověka, který svoje dny tráví bez toho, aby musel čelit vážným těžkostem.“ Co to znamená?

Zdá se mi to celkem jasné. Toto je katolická nauka, která je součástí velké moudrosti církve a tím je zásada „a-a“, a ne „bud-nebo“. Někteří lidé se nacházejí v tak těžkých podmínkách a prožívají takové drama, že jejich malíčkový krůček, malíčková změna, má v Božích očích velikou cenu. Vzpomínám na jedno setkání s jistou dívkou ve dveřích poutního kostela. Byla hezká a usmívala se. Řekla mi: „Otče, jsem spokojená. Přišla jsem poděkovat Panně Marii za milost, kterou jsem dostala.“ Byla nejstarší ze sourozenců, neměla otce,

a aby pomohla uživit rodinu, stala se prostitutkou, když ve své vesnici nenašla práci. Vyprávěla mi, že do nevěstince jednou přišel muž. Pocházel z velkého města. Zalíbili se jeden druhému a nakonec dívka navrhnul, aby odešla s ním. Když se dlouho utíkala k Panně Marii a prosila ji, aby ji pomohla najít práci, která by ji umožnila změnit život, byla šťastná, že může skončit s tím, čím se doposud živila. Zeptal jsem se jí na dvě věci. První se týkala věku toho muže, protože jsem se chtěl ujistit, že nejde o starce, který by ji jen využil. Řekla mi, že je mladý. A pak jsem ji položil otázku: „Vdáš se?“ Odpověděla: „Já bych chtěla, ale ještě nemám odvalu se ho na to zeptat, bojím se, že se lekne...“ Byla tak šťastná, že může za sebou zanechat svět, v kterém žila jen proto, aby uživila rodinu.

Kde se má udělit milost, tam je Kristus přítomný, když se má uplatnit přísnoť, tam Kristus přítomný není. *sv. Ambrož*

K SETKÁNÍ O EKUMENICKÉM DIALOGU

11. září v 18 hodin na faře.

Křesťané žijí rozdělení asi v 400 církvích. Jak můžeme chtít, aby se domluvili lidé různých národů a kultur, když nejsme schopni se sejít u Ježíšova stolu my křesťané?

Poslední papežové pokladají sjednocení křesťanů za náš prvořadý úkol.

Už jsme odvolali prokletí druhých, už se s mnohými křesťany nekatolických církví mnohde máme rádi, ale jsme jako rozvedení manželé, odloučení od lože a stolu. Toužíme-li po vzájemném přiblížení a novém „sňatku“, potřebujeme si - po staletém odcizení -

vzájemně naslouchat. Ptejme se co nám je na křesťanské praxi těch druhých nesrozumitelné. Od bratří evangelíků jsem zatím zjistil tyto výhrady:

Katolíci si myslí, že jsou jediná pravá církev. Přehánějí uctívání Ježíšovy matky Marie, téměř pohanským způsobem korunují její sochy a obrazy.

Světi a žehnají různé předměty, auta ...

Uctívají ostatky svatých, sochy a obrazy.

Používají odpustky.

Mají různé pobožnosti a poutě, ale málo čtou Písmo svaté.

Zkusíme-li si na jejich výhrady odpovědět nejprve my sami, může nám to prospět. /v

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

středa 5.7. Slavnost sv. Cyrila a Metoděje
9.00 h. Letohrad

sobota 8.7. 19 h. Lukavice

neděle 9.7. 14. v mezidobí

sbírka na Charitu

7.15 h. Letohrad Zach 9,9-10 Ž 145

8.45 h. Mistrovice Ř 8,9,11-13

10.15 h. Orlice Mt 11,25-30

sobota 15.7. 19 h. Mistrovice

neděle 16.7. 15. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Iz 55,10-11 Ž 65

8.45 h. Lukavice Ř 8,18-23

10.15 h. Orlice Mt 13,1-23

sobota 22.7. 19 h. Lukavice

neděle 23.7. 16. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Mdr 12,13.16-19

8.45 h. Mistrovice Ž 86 Řím 8,26-27

10.15 h. Orlice Mt 13,24-43

sobota 29.7. 19 h. Mistrovice

neděle 30.7. 17. v mezidobí

7.15 h. Letohrad 1 Král 3,5,7-12

8.45 h. Lukavice Ž 119 Řím 8,28-30

10.15 h. Orlice Mt 13,44-52

sobota 5.8. 19 h. Lukavice

neděle 6.8. Svátek Proměnění Pána

7.15 h. Letohrad Dan 7:7-14 Ž 97

8.45 h. Mistrovice 2 P 1:16-19

10.15 h. Orlice Mt 17:1-9

sobota 12.8. 19 h. Mistrovice

neděle 13.8. 19. v mezidobí

7.15 h. Letohrad 1 Král 19,9a.11-13a

8.45 h. Lukavice Ž 85 Řím 9,1-5

10.15 h. Orlice Mt 14,22-33

sobota 19.8. 19.00. Lukavice

neděle 20.8. 20. v mezidobí

poutní slavnost na Orlici a na Šedivci

7.15 h. Letohrad Iz 56,1.6-7 Ž 67

8.45 h. Šedivec Řím 11,13-15.29-32

10.15 h. Orlice Mt 15,21-28

sobota 26.8. 19 h. Mistrovice

neděle 27.8. 21. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Iz 22,19-23 Ž 138

8.45 h. Lukavice Řím 11,33-36

10.15 h. Orlice Mt 16,13-20

sobota 2.9. 19 h. Lukavice

neděle 3.9. 22. v mezidobí

poutní slavnost na Kunčicích

sbírka na opravu střechy sv. Václava

7.15 h. Letohrad Jer 20,7-9 Ž 63

10.15 h. Kunčice Řím 12,1-2 Mt 16,21-27

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741